

صنعت معدن تجارت

ویژه نامه روز ملی صادرات مهرماه ۱۴۰۴

۰۳۱-۳۵۰۲۰

www.ahanmelal.com

آهن ملل

مرجع قیمت و فروش انواع محصولات و مقاطع فولادی در ایران

The 29th
Ceremony
National Export Day
Honoring the National
Top Exporters

پنجمین دوره آیسپ ۲۰ ملی صادرات

تجلیل از صادرکنندگان نمونه ملی
۲۹ مهر، روز ملی صادرات گرامی باد - ۱۴۰۴

تجارت هوشمندانه؛
تولید صادرات محور

منطقه ویژه اقتصادی صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس

۲۹ مهر ماه روز ملی

صادرات گرامی باد

تولید و صادرات شرکت های مستقر در منطقه ویژه اقتصادی صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس
سال ۱۴۰۳

تولیدات ۶/۸ میلیون تن

صادرات ۳/۷ میلیون تن

ارزش صادرات ۱/۵ میلیارد دلار

روز ملی صادرات

را گرامی می‌داریم

گهرزمین

قطب صنعت و معدن ایران زمین

Goharzamin Mining and Industrial Company

سنگ آهن

سهم گهرزمین از تولید.

۱۶

میلیون تن

(رتبه دوم در کشور)

کنسانتره

سهم گهرزمین از تولید.

۸

میلیون تن

(رتبه سوم در کشور)

گندله

سهم گهرزمین از تولید.

۶

میلیون تن

(رتبه سوم در کشور)

آهن اسفنجی

سهم گهرزمین از تولید.

۳,۴۴

میلیون تن

-

GOHARZAMIN

The Powerhouse of Iran's Industrial and Mining Sector

(سهامی عام)
شرکت معدنی و صنعتی گهرزمین
Goharzamin Mining and Industrial Company
روابط عمومی و امور بین الملل

TOP
EXPORTER OF
KHORASAN
RAZAVI
PROVINCE

شرکت مجتمع فولاد خراسان

صادر کننده نمونه
استان خراسان رضوی

روابط عمومی
شرکت مجتمع
فولاد خراسان

◀ از ایران تا جهان ، نوآوری در حرکت است ▶

روز ملی صادرات گرمی باد

امران

زیبا | پیشرو | مطمئن

MULTICAFÉ

صنایع قهوه پارت سازان (مولتی کافه) در سال ۱۳۸۸ کارخانه خود را به عنوان اولین و تنها تولیدکننده قهوه فوری در ایران راه اندازی کرد. از آن زمان مولتی کافه جایگاه خود را به عنوان بزرگترین تولیدکننده قهوه فوری در خاورمیانه حفظ کرده است. مولتی کافه، دانه های قهوه و مواد خام با کیفیت بالا را از سراسر جهان خریداری می کند. مولتی کافه به لطف تخصص پرسنل خود و پیاده سازی جدیدترین فناوری ها و موقعیتیابی دقیق برندهای خود (MULTICAFÉ, **Multi Mate**, MULTICOCO)، توانسته است ترکیبات مختلفی از محصولات را تولید و حجم قابل توجهی را به طیف گسترده ای از کشورهای جهان ارسال کند. تولید با کیفیت بالا، ظرفیت تولید انبوه (۱۰۵۰۰ تن در سال)، تحویل به موقع همراه با طیف گسترده ای از محصولات و گزینه های بسته بندی، مواردی هستند که مولتی را به عنوان تولیدکننده کلیدی قهوه فوری در خاورمیانه تبدیل کرده اند.

Multi

MULTICAFÉ **Multi Mate** MULTICOCO

شرکت جهان فولاد سیرجان

بزرگترین تولید کننده شمش فولادی و میلگرد
در جنوب شرق کشور

www.sjsco.ir

تلفن: ۰۳۴-۴۱۴۲۳۶۲۵ - ۰۳۴-۳۱۲۵۷۶۰۰
فکس: ۰۳۴-۴۲۲۷۳۸۰۵

آدرس کارخانه: سیرجان-کیلومتر ۵۰ جاده شیراز
سمت چپ جاده جنب شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

خود میوه‌ست

Sunich
NOT FROM CONCENTRATE

TERRA PICKUP

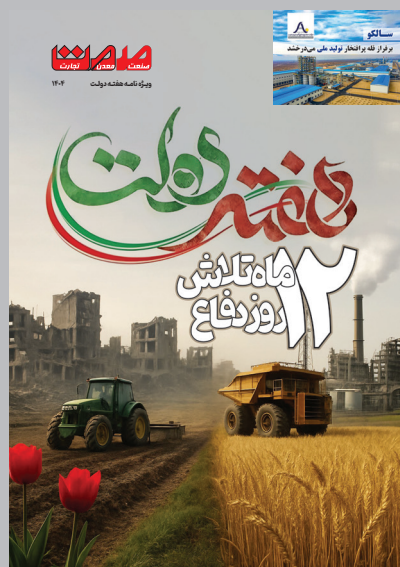
PMG
Persia Mobility Group

Persia Khodro
BMW Sales & Service
MINI Sales & Service

🌐 www.Persiakhodro.ir
📱 Persiakhodro ☎ 021-4591

فهرست

- در ۶ ماهه نخست امسال رقم خورد؛ ثبات صادرات، سقوط واردات ۲
- اطلس تجارت و لجستیک آینده‌نگر ۴
- غفلت از فرصت‌های عصر فناوری در عرصه صادرات ۶
- تحقق برنامه درآمدی و جهش بزرگ صادرات فولاد مبارکه ۷
- سه محور برنامه هفتم برای تأمین مالی تولید ۸
- راهبرد رهایی از محاصره اقتصادی ۱۲
- راهکارهای پنج‌گانه برای افزایش سرمایه‌گذاری و بهره‌وری انرژی ۱۶
- نبرد آب و آتش؛ آماده‌باش پارس جنوبی برای عبور از سرما ۱۸
- چرا نقدینگی آرام نمی‌گیرد؟ ۲۲
- رشد پایدار تولید و صادرات در منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس در سال ۱۴۰۳ ۲۶
- افزایش ۳۷ درصدی تولید در پنج‌ماهه نخست سال ۱۴۰۴ ۲۸
- معدن جایگزین نفت "واقعیتی در حال تحقق" ۲۹
- توسعه پایدار، تغییرات اقلیمی و جایگاه ایران در شاخص جهانی ۳۰
- تجربه ایران در تحریم؛ از چالش‌ها به سوی فرصت‌های جدید ۳۴
- صادرات نساجی در تنگنای ارزی و تحریم ۳۵
- میراشرافی: تکیه بر دانش بومی و توسعه بازارهای نوظهور مهمترین راهبرد پتروشیمی تبریز برای تاب‌آوری هوشمند است ۳۶
- اجرای مسئولیت اجتماعی شرکتی؛ سفری مستمر از تعهد تا اعتماد عمومی ۳۸
- یزدباف با ۷۵ سال فعالیت باید خود را با شرایط جدید وفق دهد ۳۹

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی صمت

مدیر مسئول: ناصر بزرگمهر

قائم مقام مدیرعامل: مهرداد بیات

مدیر بازرگانی: مجید مدنی

سر دبیر ویژه نامه: شهیار خادمی

مدیر فروش: فاطمه احمدپور

مدیر امور هنری: مانی روشن

همکاران: مینا معراجی، امیرحسین حبیبی، وحید بهرامی،
فریبا کربلایی

ناظر چاپ: مانی روشن

نماینده استان‌ها

البرز: اکبر حسینی

کرمان: بردیا امیر تیموری

ارتباط با ما

تلفن: ۸۲۱۹۰ فکس: ۸۸۷۱۳۷۳۰

نشانی: تهران، خیابان، خیابان قائم مقام، کوچه آزادگان، شماره ۲۶

کد پستی: ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱

ایمیل: ads.smtnews@gmail.com

در ۶ ماهه نخست امسال رقم خورد؛ ثبات صادرات، سقوط واردات

رئیس سازمان توسعه تجارت تاکید کرد: اطمینان داریم با پیگیری‌های مستمر، تلاش و اجرای برنامه‌های مناسب، می‌توان به رشد مثبت و بهتری دست یافت. وی با بیان اینکه بیست و نهمین دوره آیین روز ملی صادرات در پایان مهرماه برگزار می‌شود گفت: این رویداد باهدف حمایت از صادرکنندگان نمونه و برتر ملی و فرهنگسازی برگزار می‌شود؛ شعار امسال روز ملی صادرات «تجارت هوشمندانه، تولید صادرات محور» است که از برترین صادرکنندگان تقدیر می‌شود.

مکانیسم ماشه هزینه‌های تجارت کشور را افزایش می‌دهد

دهقان دهنوی به بررسی موضوع مکانیسم ماشه و تاثیر آن بر تجارت خارجی کشور پرداخت و گفت: مکانیسم نوعی محدودیت است که بر علیه تجارت خارجی اعمال می‌شود، اما نمی‌توان گفت که وضعیت کنونی نسبت به گذشته بدتر شده است، زیرا در کنار آن محدودیت‌های گسترده‌ای که آمریکا بر علیه کشورمان وضع کرده، استفاده از سیستم‌های مالی رسمی نیز محدود شده بود. در نتیجه، در حوزه مالی و نقل و انتقالات مالی، آسیب‌پذیری قابل توجهی وجود نداشت و شرایط نسبتاً تثبیت شده است. وی افزود: در حوزه تجارت، محدودیت‌های جدید می‌تواند در صورت سوءاستفاده کشورهای خارجی، هزینه‌های تجارت کشور را افزایش دهد، بخصوص در بخش نفت

رئیس سازمان توسعه تجارت گفت: در ۶ ماه نخست سال گذشته، ارزش کل صادرات غیرنفتی کشور ۲۵ میلیارد و ۹۲۲ میلیون دلار بود که این رقم در نیمه نخست امسال به ۲۵ میلیارد و ۹۴۴ میلیون دلار رسید یعنی از نظر ارزشی تقریباً برابر با سال قبل، اما از نظر وزنی ۶ درصد افزایش یافته است.

محمدعلی دهقان دهنوی در آستانه بیست و نهمین دوره روز ملی صادرات در نشست خبری اظهار داشت: سال گذشته سالی درخشان و بی‌سابقه‌ای در تاریخ صادرات غیرنفتی کشور بود، به طوری که صادرات غیرنفتی به رقم ۵۷ میلیارد دلار رسید و با رشد ۱۵.۸ درصدی نسبت به سال قبل تر، رکوردی بی‌سابقه در تاریخ صادرات کشور ثبت شد. وی افزود: در ماه‌های اول امسال، وضعیت صادرات به دلیل وقوع رویدادهایی مانند جنگ ۱۲ روزه، انفجار در بندر شهید رجایی و مشکل کمبود انرژی، دچار افت قابل توجهی شد اما این روند در ماه‌های بعدی جبران شد.

رئیس سازمان توسعه تجارت آماری از واردات در ۶ ماه امسال ارائه کرد و گفت: واردات در ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۳ به ارزش ۳۳ میلیارد و ۴۶۳ میلیون دلار بود که در نیمه اول سال ۱۴۰۴، با کاهش ۱۵ درصدی به ۲۸ میلیارد و ۳۶۷ میلیون دلار رسید. بخشی از این کاهش ناشی از کنترل‌های انجام شده در واردات است، که نشان‌دهنده تلاش‌های کشور برای مدیریت تراز تجاری و کاهش وابستگی به واردات است.

دهقان دهنوی ادامه داد: بر اساس آمار، ۸۵ درصد واردات کشور شامل مواد اولیه و کالاهای سرمایه‌ای است، که نشان می‌دهد کاهش در واردات لزوماً پدیده‌ای مطلوب نیست. وی با بیان اینکه مجموع حجم تجارت در ۶ ماه امسال به ۵۴ میلیون دلار رسیده است گفت: این رقم نسبت به سال قبل ۹ درصد کاهش داشته است، اما تراز تجاری در واردات بهبود قابل توجهی یافته است.

رئیس سازمان توسعه تجارت خاطر نشان کرد: در ۶ ماهه اول سال قبل، تراز تجاری حدود ۷.۵ میلیارد دلار منفی بود و با برنامه‌ریزی‌های در حال اجرا، انتظار می‌رود در نیمه دوم سال عملکرد بهتری داشته باشیم و حداقل صادرات سال گذشته حفظ شود یا افزایش یابد. دهقان دهنوی با بیان اینکه در برنامه هفتم توسعه کشور رشد ۲۳ درصدی صادرات هدفگذاری شده است گفت: هر چند موانعی در داخل و خارج وجود دارد با این اوصاف به دنبال رفع مشکلات و تحقق رشد هستیم.

استناد نیستند، هر سال درصدی از ارز وارداتی به کشور نمی‌رسد و این موضوع در گروه‌های مختلف کالا متفاوت است.

معاون وزیر صمت ادامه داد: در مورد کالاهای خاص مانند خشکبار، قیمت‌ها بر اساس نرخ‌های جهانی و دلار بازار آزاد تعیین می‌شود و تولیدکنندگان و صادرکنندگان در مواجهه با قیمت‌های جهانی و نرخ ارز، ضرر نمی‌کنند، زیرا قیمت مواد اولیه در بورس کالا بر اساس محاسبه قیمت جهانی است. دهقان دهنوی خاطرنشان کرد: این وضعیت نشان می‌دهد که در تامین مواد اولیه و قیمت‌گذاری، عوامل تجاری و اقتصادی نقش مهمی دارند و دلیل اصلی نوسانات و مشکلات، از جمله همین عوامل هستند.

تمدید مهلت رفع تعهد ارزی صادرکنندگان سال ۹۷ تا ۱۴۰۰ از طریق مصالحه ریالی تا پایان آذرماه

رئیس سازمان توسعه تجارت ایران با اشاره به ثبت سفارش در حوزه خودرو، اظهار داشت: سیاست‌گذاری و نظارت بر واردات خودرو بر عهده معاونت ماشین‌آلات و تجهیزات وزارتخانه صمت است، دفتر تخصصی خودرو زیرمجموعه این معاونت وظیفه پیاده‌سازی قوانین و مقررات مربوط به واردات خودرو را بر عهده دارد و نقش اصلی در اجرای سامانه‌های مرتبط با واردات خودرو ایفا می‌کند.

وی افزود: بحث تعرفه واردات ابزار سیاست‌گذاری تجاری است و نباید با اهداف دیگر مانند کسب درآمد بودجه‌ای یا کنترل زنجیره تولید در کشور مخلوط شود. سیاست‌گذاری باید بر اساس نیازهای واقعی و کنترل‌های اقتصادی و تولیدی صورت گیرد.

دهقان دهنوی بر تمدید رفع تعهد ارزی صادرکنندگان از طریق مصالحه ریالی خبر داد و گفت: موضوع تعهدات ارزی صادرکنندگان بین سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ مطرح است. برای آنان، طرح مصالحه ریالی تصویب شده است که بر اساس آن، با پرداخت جریمه‌ای، تعهدات ارزی را رفع می‌کنند و از عواقب ناشی از عدم ایفای تعهدات در امان می‌مانند.

وی ادامه داد: این طرح تا پایان شهریور ماه اجرا شد، اما با توجه به فشارهای زیاد، تا پایان آذر تمدید شده است و احتمالاً پس از آن امکان تمدید نخواهد داشت. از صادرکنندگان خواسته شده است تا قبل از پایان آذر، وضعیت خود را مشخص کنند تا بتوانند مجدداً وارد چرخه صادرات شوند.

رئیس سازمان توسعه تجارت ایران بیان داشت: در زمینه واردات، کمیته‌ای برای تمدید مهلت واردات تشکیل شده است که برای کسانی که نتوانسته‌اند کالاهای خود را وارد کنند، مهلت قانونی مشخصی تعیین کرده است. در صورت عدم وارد کردن کالا در مدت مقرر، جریمه‌های سنگین اعمال می‌شود. در سازمان، درخواست‌هایی از تولیدکنندگان که به دلایل موجه مانند تحریم‌ها، مشکلات حمل‌ونقل یا انتقالات بانکی نتوانسته‌اند واردات انجام دهند، بررسی و کارشناسی شده است.

وی با بیان اینکه در قانون برنامه هفتم، بسته‌ای جامع تحت عنوان «حمایت از صادرات و ارزآوری» طراحی شده است گفت: این امر در سازمان برنامه تصویب و در مسیر تصویب در دولت قرار دارد. این بسته می‌تواند پایه‌ای برای حمایت‌های بیشتر و توسعه صادرات کشور باشد و اهداف و وظایف مشخصی برای سازمان‌ها تعیین می‌کند. دهقان دهنوی عنوان کرد: در حوزه بازارهای صادراتی، گروهی از صادرکنندگان که از عرضه ارز در تالار اول مرکز مبادله ناراضی بودند، موافقت شده است که بخشی از ارزش آن‌ها به تالار دوم منتقل شود. این اقدام می‌تواند گشایشی در حوزه تولیدات، به‌ویژه محصولات زنجیره فلزات اساسی و هیدروکربن‌ها باشد.

جبران خسارت برای تجار در بندر شهید رجایی

وی با اشاره به حادثه در بندر شهید رجایی گفت: پس از وقوع حادثه، اقدامات متعددی برای جبران خسارت انجام شده است. با این حال، برخی مشکلات در پرداخت خسارت باقی مانده است. فراخوانی برای دریافت اطلاعات و راستی‌آزمایی آسیب‌دیدگان صورت گرفته است. رئیس سازمان توسعه تجارت ایران کرد: بانک مرکزی درخواست کرده است که واردکنندگان آسیب‌دیده تا پایان سال محدودیت‌های بانکی و تجاری نداشته باشند و ارز جدیدی برای جایگزینی ارزهای از دست رفته در اختیار آنان قرار گیرد. این اقدامات به منظور تسهیل تعهدات و جبران خسارات انجام شده است، اما همچنان مشکلات باقی است و نیازمند پیگیری‌های بیشتر در حوزه بیمه و تعیین تکلیف نهایی خسارت‌ها است.

است و هزینه‌های نقل و انتقال مالی در اکثر مواقع افزایش می‌یابد.

رئیس سازمان توسعه تجارت به نقش بخش خصوصی در توسعه تجارت گفت: این بخش، سال‌ها در مواجهه با این محدودیت‌ها تجربه کسب کرده، راهکارهایی برای عبور از این مشکلات یافته است از این رو در کنار تلاش‌های داخلی، باید سیاست‌ها و راهکارهای جبرانی اتخاذ شود تا هزینه‌های ناشی از محدودیت‌های بیرونی کاهش یابد و اثر مثبتی بر تجارت کشور گذاشته شود.

موضوع عدم رفع تعهد ارزی را پیگیری می‌کنیم

وی با اشاره به اینکه موضوع عدم رفع تعهد ارزی را پیگیری می‌کنیم گفت: دولت جلسات متعددی برگزار کرده و از سال ۱۳۹۷، بحث پیمان سپاری ارزی در کشور مطرح شده و در سال ۱۴۰۱ با اصلاحات قانون قاچاق کالا و ارز، این پیمان سپاری به شدت تقویت شد و به عنوان عامل محدودکننده در تجارت ظاهر شد. برخی صادرکنندگان این تعهدات را انجام داده‌اند، اما برخی دیگر به دلایل مختلف از انجام آن سر باز زده‌اند.

دهقان دهنوی خاطر نشان کرد: در این سال‌ها، درصدهای متفاوتی از تعهد ارزی برای صادرکنندگان تعیین شده است، اما این موضوع به معنای بازگشت کامل ارز به کشور نیست، بلکه در مواردی کالاهای وارداتی از مسیرهای غیررسمی و غیرمجاز وارد می‌شوند که مورد تایید نیستند و در برخی موارد، نیازهای داخلی را برآورده می‌کنند.

واردات طلا محدود شد

رئیس سازمان توسعه تجارت درباره واردات طلا در سال گذشته توضیح داد و گفت: مصوبه‌ای وجود داشت که به صادرکنندگان اجازه می‌داد برای رفع تعهد ارزی خود، طلا وارد کشور کنند. اما بانک مرکزی اعلام کرد که نیاز داخلی به طلا ندارد و واردات آن محدود شده است. وی افزود: واردات طلا در سال گذشته به دلیل نبود بازار توافقی و هزینه تبدیل ارز به طلا باعث شد تا امسال بانک مرکزی محدودیت‌هایی وضع کند.

دهقان دهنوی خاطر نشان کرد: قرار است با راه‌اندازی تالار دوم، صادرکنندگان بتوانند ارزش ارز خود را در این بازار عرضه و مبادله کنند، که این مبادله به صورت توافقی و بدون دخالت مستقیم بانک مرکزی انجام می‌شود و هزینه‌ها کاهش می‌یابد.

آمارهای تخصیص ارز به واردات دقیق نیستند

رئیس سازمان توسعه تجارت با اشاره به آمار واردات و تخصیص ارز گفت: آمارهای اعلام شده توسط سامانه‌های بانک مرکزی دقیق و قابل

اطلس تجارت و لجستیک آینده‌نگر

مبتنی بر تجربه و داده‌های واقعی رسیده و در تعمیق و تجمیع این علوم کسب شده به خرد برسند. بر همین مبنا می‌توان در بازسازی و تبلیغات، بسیار هوشمندانه‌تر، کم‌هزینه‌تر و اثرگذارتر ورود کرد. در بخش لجستیک هم اطلس تجارت می‌تواند بهترین مسیرها و بهینه‌ترین حالت‌های حمل و نقل را پیشنهاد دهد.

وی گفت: توسعه لجستیک یک فرآیند زمان‌بر است بنابراین باید در توسعه این بخش دیدی آینده‌نگرانه و در هم تنیده با اطلس تجارت داشت. به عنوان نمونه ممکن است طی سال‌های آتی و بر مبنای اطلس تجارتی به این نتیجه برسیم که از خام‌فروشی سنگ آهن دست کشیده و به سمت صادرات کالاهای با ارزش افزوده مانند میلگرد برویم. بنابراین در این شرایط، توسعه لجستیک بر مبنای اطلس تجارت باعث تغییر مسیرها و نوع حمل و نقل از فله‌بر به کانتینر ۴۰ فوت خواهد شد. از طرف دیگر، توسعه لجستیک در این بخش بدون لحاظ کردن اطلس تجارت ممکن است ما را با زیرساخت‌های حمل فله مواجه کند که طی سال‌های آتی از حیز انتفاع خارج شده است. رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند ادامه داد: صادرات سنگ‌های زینتی مثال دیگری برای بیان در هم تنیدگی موضوع اطلس تجارت و لجستیک است. مثلاً فارغ از اطلس تجارت و با نگاه خام فروشی، نوع حمل و نقل در این زمینه قاعداً به صورت کشنده‌های کفی خواهد بود اما در نگاه مبتنی بر اطلس تجارت و خودداری از خام‌فروشی، ممکن است به این نتیجه برسیم که سنگ‌های زینتی را به دلیل حجم کم می‌توان با هواپیماهای مسافربری هم صادر کرد. در این شرایط که اطلس تجارت ضرورت تغییر حالت حمل و نقل را هم گوشزد کرده است، در بخش لجستیک باید به بررسی زیرساخت‌ها و قوانین این حوزه برای فراهم شدن امکان استفاده از حمل و نقل هوایی در صادرات سنگ‌های زینتی پرداخت.

چشم آینده‌نگر اطلس تجارتی و توسعه لجستیک

وی ادامه داد: یا مثلاً در بحث دارو فرض کنید با اتکا به اطلس تجارت، زمینه برای صادرات این کالای با ارزش فراهم شده است. در این شرایط به حمل و نقل هوایی یا استفاده از کانتینرهای یخچال‌دار نیاز پیدایم کنیم. بنابراین به طور کلی می‌توان گفت توسعه لجستیک باید مبتنی بر چشم آینده‌نگری چون اطلس تجارت برای رفع نیازهای آینده باشد نه رفع نیازهای گذشته که با آن درگیر بوده‌ایم. مدنی در ادامه خاطر نشان کرد: یا مثلاً در مواردی ممکن است نوع حمل بار تغییری نکند اما مبدأ واردات عوض شود. مثلاً ممکن است از اطلس تجارت این نتیجه حاصل شود که واردات نهاده‌های دامی از آسیای میانه مقرون به صرفه‌تر از آمریکای جنوبی است. در این شرایط به جای توسعه

اطلس تجارت یکی از پایه‌ای‌ترین راهکارها با اثرگذاری فوری در موضوع تجارت است که به بازرگانان و دولت‌ها کمک می‌کند در بازسازی و تبلیغات، بسیار هوشمندانه‌تر، کم‌هزینه‌تر و اثرگذارتر ورود کنند.

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند گفت: لجستیک و تجارت دو مفهوم در هم تنیده است که نمی‌توان آنها را جدا از هم تجزیه و تحلیل کرد. لجستیک یا جریان منابع از مبدأ تا مصرف، موضوعات و مسائلی کلانی چون انبارداری، بارگیری و حمل و نقل را در بر گرفته است بنابراین تجارت به دلیل وابستگی مستقیم به این موضوعات، بدون برآوردهای لجستیکی معنایی ندارد.

سیدطه حسین مدنی افزود: با این مقدمه و برای اینکه هم در بخش تجارت و هم در بخش لجستیک عملکرد موفق داشته باشیم؛ باید ضمن برآورد وضع فعلی، با چشمی آینده‌نگر به تجارت و لجستیک نگاه کرد. این نگاه آینده‌نگرانه را می‌توان در مفهومی به نام «اطلس تجارت» ترسیم و در آن ملزومات لجستیکی را هم لحاظ کرد.

اطلس تجارت می‌تواند بهترین مسیرها و بهینه‌ترین حالت‌های حمل و نقل را ارائه کند

وی خاطر نشان کرد: در واقع «اطلس تجارت» یکی از پایه‌ای‌ترین، قابل فهم‌ترین و سریع‌الوصول‌ترین راهکارها با اثرگذاری فوری در موضوع تجارت است. اطلس نوعی از اطلاعات ساده شده است که تجار و نهادهای پژوهشی از تحلیل آن می‌توانند به علوم

امکانات تخلیه بار فله، ممکن است به توسعه گمرکات جدید نیاز پیدا کنیم.

تداوم ابرچالش‌ها در صورت توسعه لجستیک بدون آینده‌نگری

وی گفت: بنابراین تخصیص درست منابع برای توسعه زیرساخت‌های لجستیکی، ارتباط مستقیمی با آینده‌نگری در بحث ورود و خروج بارهای ترانزیتی و صادراتی و واردتی دارد. اگر این موارد به صورت جزیره‌ای و جدا از یکدیگر پیش برود؛ در بهترین حالت ممکن است مثلاً طی یک بازه ۱۰ ساله موفق به حل چالش‌های کنونی شویم. این فرصت از دست رفته ممکن است ما را با یک ابرچالش مواجه کند.

مدنی خاطرنشان کرد: در بحث صادرات و واردات و ترانزیت، کاهش هزینه‌های جانبی بسیار کلیدی است و از آنجایی که حمل و نقل یکی از پررنگ‌ترین هزینه‌های جانبی است؛ کشورهای فعال در این عرصه دائماً به دنبال آزمون روش‌های مختلف و کاهش این هزینه هستند. مثلاً کشور چین در صادرات خود برای بار حمل بار یکسان به مقاصد مختلف (اروپا، استرالیا، آسیا، آمریکا و...)، روش‌های مختلفی را به کار می‌گیرد تا بتواند هزینه حمل را متناسب با مقصد، کمینه کرده و مزیت رقابتی ایجاد کند. ما هم برای ایجاد مزیت‌های رقابتی باید از چنین الگوهایی مبتنی بر اطلس تجاری استفاده کنیم.

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند گفت: به طور کلی تحقق کامل اهداف ترسیم شده در اطلس تجارت، به برآوردهای لجستیکی و حمل و نقلی هم نیاز دارد. یعنی اگر قرار است برای یک محصول خاص در یک بازه زمانی مشخص، بازارهای جدیدی ایجاد کنیم یا میزان صادرات آن محصول به بازارهای قبلی را افزایش دهیم؛ ضمن اینکه باید این اهداف را در چارچوب اطلس تجاری ترسیم کنیم؛ باید همزمان برای لجستیک سخت آن شامل انبارداری، بارگیری، و حمل و نقل و لجستیک نرم آن شامل قوانین، مباحث نظارتی و سامانه‌های الکترونیکی آن هم برنامه‌ریزی کرده باشیم.

وی در ادامه خاطرنشان کرد: وضعیت کنونی تجارت و لجستیک کشور با این نگاه ایده‌آل همخوانی ندارد. امروزه بسیاری از کشورهای پیشرو در تجارت خارجی، پلتفرم‌های دقیق و موثری با موضوع اطلس تجارت تهیه کرده‌اند ولی ما در بخش تجارت فاقد چنین پلتفرم‌هایی هستیم و همین موضوع باعث شده دائماً با مشکلاتی چون از دست رفتن بازارهای خارجی، کاهش نفوذ برندهای ایرانی، سردرگمی تولیدکنندگان و تجار در تجارت خارجی، واردات غیربهینه، هدررفت منابع ارزی، تصمیمات خلق الساعه دولتی و مواردی از این دست مواجه شویم.

مدنی گفت: در توسعه زیرساخت‌های لجستیکی هم وضعیت ما با آنچه که باید باشد و بتواند در کنار اطلس تجارت ایران، با دید آینده‌نگرانه به توسعه تجارت خارجی کشور کمک کند فاصله دارد. این فاصله باید با اعمال یک حکمرانی خوب در موضوع ترانزیت، نگهداری از زیرساخت‌ها، توسعه زیرساخت‌ها، اولویت‌بندی‌ها، بهسازی و نوسازی داشته‌ها و هم‌افزایی و همگرایی میان دستگاه‌های مختلف از وزارت امور خارجه تا صمت و ... پر شود.

تأکید اطلس تجاری بر توسعه متوازن بنادر

رئیس اندیشکده حکمرانی هوشمند تصریح کرد: بنادر هم به عنوان یکی از زیرساخت‌های حیاتی در تجارت خارجی کشور با توسعه نامتوازن مواجه هستند و بخش زیادی از بار واردات و صادرات کشور بر دوش دو بندر جنوبی امام خمینی (ره) و شهید رجایی است. تدوین، پیاده‌سازی و پیشبرد درست و دقیق اطلس تجارت ایران با وجود چنین وضعیتی در این زیرساخت‌های مهم لجستیکی امکان‌پذیر نیست. بنابراین باید توسعه نامتوازن بندری کشور را با توسعه بندر اقیانوسی چابهار و بنادر شمالی کشور و توزیع متوازن و متناسب مسئولیت‌ها در بنادر جبران کرد تا تحقق اهداف تجاری کشور تسهیل شود.

مدنی در پایان گفت: در بخش لجستیک نرم هم باید برخی قوانین را اصلاح، نظارت‌ها را مکانیزه و سامانه‌های موجود را کاربردی و نوسازی کرد و هوش مصنوعی سریع، کم‌خطا و خستگی‌ناپذیر را به کار گرفت.

غفلت از فرصت‌های عصر فناوری در عرصه صادرات

محمد شریعتمداری
مدیر عامل هلدینگ خلیج فارس

پایه‌های نظام نوین جهان جدید بر محور رقابت اقتصادی-تجاری استوار است و تجارت به‌عنوان شناسه این عصر، شکل و ماهیت زندگی انسانها و جوامع را دگرگون کرده است. فلسفه و انگیزه اصلی همه ابتکارها و ابداعات شگرف در حوزه فناوری و ارتباطات، چیزی جز کشف و فتح بازارهای جدید نیست. «رسانس فناوری» در عصر حاضر، هم‌زمان با ارتقای دانش بشر و تعمیق روابط بین‌المللی، هدف بزرگ نفوذ در بازارهای هدف و کسب حداکثر سود و سرمایه را دنبال می‌کند. با این وصف، باید صادرات اعم از صدور کالا، خدمات و دانش فنی را محور رفتار اقتصادی-دیپلماتیک تمام بازیگران بین‌المللی قلمداد کنیم.

اندیشه توسعه صادرات در عصر جدید، دارای تعاریف و مولفه‌های نوینی است که آن را کاملاً از مدل‌ها و الگوهای سنتی متمایز می‌سازد. در الگوی سنتی استراتژی صادرات، همه چیز به اراده دولت‌ها متکی بود و تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران صرفاً چشم به تصمیمات دولتی برای ورود به بازارهای می‌دوختند. اما در دوران جدید، صاحبان بنگاه‌ها و کنون‌های بزرگ اقتصادی خود به بازیگران تعیین‌کننده در تنظیم مناسبات و تدوین قواعد تجاری تبدیل شده‌اند که حتی دیپلماسی و اراده سیاسی دولت‌ها را در راستای اهداف خود شکل می‌دهند.

میداننداری دولت‌ها در عرصه تجارت جهانی مدت‌هاست به پایان رسیده است. این آموزه مهم علم اقتصاد امروز راهنمای رفتار همه بازیگران عرصه تجارت است که؛ دولت‌ها نه تنها مالک و بنگاهدار موفق نیستند بلکه از عهده امر پیچیده و گسترده صادرات برنمی‌آیند. در اندیشه نخبگان تجارت جهانی، دولت‌ها صرفاً هموارکننده و بسترساز حضور صاحبان تکنیک و سرمایه هستند و مسئولیت اصلی آن‌ها حذف موانع و محدودیت‌هایی است که جریان تجارت را تضعیف می‌کند؛ از برچیدن موانع بوروکراسی گرفته تا بازنگری نظامات مالیاتی و تعرفه‌ای.

تجربه عینی کشورهای موفق به‌ویژه در آسیا نشان می‌دهد که مسیر اصلی توسعه در عصر جدید از گشودن درهای تجارت و اتخاذ استراتژی‌های متناسب با گردش قدرتمند سرمایه می‌گذرد. شرط اول برای حضور در بازار جهانی سودآور این است که تصمیمات کلان دولت‌ها در عرصه بین‌المللی با جهت‌گیری منافع تجاری داخلی هماهنگ شود. در چنین رویکردی، تجار و سرمایه‌گذاران جایگاهی فراتر از نمایندگان دولتی در فراسوی مرزها پیدا می‌کنند و ظرفیت دیپلماسی کشور در خدمت پیشبرد پروژه‌ها و طرح‌های آنان قرار می‌گیرد. پدیده حکمرانی بخش خصوصی بر سیاست خارجی دقیقاً در همین چارچوب شکل می‌گیرد.

واقعیت این است که نظام صادراتی کشور ما هنوز وابسته به نقش انحصاری دولت است. با وجود صدها طرح و مصوبه برای تشویق و توسعه تجارت خارجی، محدودیت‌ها و موانع فراوانی باقی است. فعالان اقتصادی و صادرکنندگان ناگفته‌های بسیار درباب ضعف‌ها، ناکارآمدی‌ها و فرصت‌سوزیها در تجارت خارجی دارند.

بدون شک، تحول در نظام صادراتی کشور نیازمند بخشنامه‌ها و مقررات جدید نیست؛ بلکه خلا اصلی در فقدان یک استراتژی راهگشا و جامع است که اراده حاکمیتی را در خدمت تجارت خارجی به کار گیرد. اولین پیش‌نیاز تحول اساسی در گشودن گره‌های فروبسته صادرات، ظهور یک اجماع ملی در سطح قوای حاکمیتی در راستای حفاظت از منافع صاحبان سرمایه و تجارت است. اندیشمندان اقتصادی کشور بر این باورند که هیچ نیروی محرکه‌ای به اندازه تصمیمات حاکمیتی نمی‌تواند چرخ‌های تجارت خارجی را به حرکت درآورد و فعالان اقتصادی را به حضور در عرصه بین‌المللی ترغیب کند. در این نگرش، طیف تجار، مشاوران اصلی حوزه دیپلماسی هستند و منافع تجاری کشور نقشه راه دیپلمات‌ها را ترسیم می‌کند.

از بحث کلان رابطه حکمرانی و تجارت که بگذریم، در آسیب‌شناسی ساختار گذشته نظام صادراتی کشور با این واقعیت تلخی روبرو هستیم که: حوزه صادرات ایران همچنان بر ذخایر طبیعی متکی است. بیشترین سهم صادرات ما به نفت، فراورده‌های نفتی و منابع معدنی اختصاص دارد. این معضل دیرپا هنوز سایه سنگینی بر تجارت خارجی کشور افکنده است. باوجود تلاش‌ها برای افزایش سهم صادرات غیرنفتی، وزن این کالا در سبد

تجارت خارجی همچنان سنگین است. در این مسیر، بزرگ‌ترین غفلت، در عرصه بهره‌گیری از سرمایه عظیم استعدادهای فنی و مهندسی کشور رخ داده است. برآوردهای علمی نشان می‌دهد ایران به دلیل برخورداری از نیروی انسانی ماهر، موقعیت منحصر به فردی در صادرات دانش و خدمات فنی و مهندسی دارد. نخبگان این حوزه روایت اندوهباری از بی‌اعتنایی سیاست‌گذاران نسبت به ظرفیت‌های صادراتی خود دارند. در دنیای امروز، دانش فنی حرف اول را می‌زند و سرمایه علمی ایران می‌تواند فرصت‌های نوینی در بازارهای جهانی خلق کند.

هم‌اکنون بخشی از این ظرفیت در صنعت پتروشیمی کشور متمرکز است. این صنعت با پیشینه علمی و تجربی قدرتمند، ظرفیت ایجاد تحول در اقتصاد ایران و خروج از تله وابستگی به صادرات نفت خام را دارد. پتروشیمی گام‌های بلندی در تنوع‌بخشی به صادرات و تأمین ارز برداشته است، اما برای ایفای نقش موثرتر، نیازمند ترمیم گسست‌های ناشی از تصمیمات نادرست در زنجیره ارزش است. این صنعت با توجه به رقابت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، به نوآوری در تولید و ارتقای کیفیت و استانداردهای محصولات نیاز دارد. در این مسیر گروه صنایع پتروشیمی خلیج فارس به‌عنوان پیشران صنعت کشور، راهبردهای متعددی برای تزریق نوآوری و فناوری و جذب استعدادهای علمی و تحقیقاتی کشور اتخاذ کرده و به صورت گام به گام پیش می‌برد.

تحقق برنامه درآمدي و جهش بزرگ صادرات فولاد مبارکه

سعید زرندي
مدیرعامل گروه فولاد مبارکه

مدیرعامل فولاد مبارکه از تحقق برنامه درآمدي و جهش بزرگ صادرات این گروه بزرگ صنعتی خبر داد و گفت: شرکت فولاد مبارکه با کسب درآمد ۱۵۲ همتی در ۶ ماهه ابتدای سال جاری، برنامه نیمه اول امسال در بخش درآمد حاصل از فروش محصولات خود را محقق کرده است.

توانست ضمن تأمین حداکثری نیاز بازار داخل، بیش از ۷۵۰ هزار تن از محصولات خود را به بازارهای جهانی عرضه کند که این میزان صادرات نسبت به سال گذشته بیش از ۱۲۰ درصد رشد داشته است.

کسب درآمد ۱۵۲ همتی در ۶ ماهه نخست ۱۴۰۴

زرندي تصريح کرد: در شرایطی که ریزش شدید قیمت های جهانی و رکود حاکم بر بازار داخل روزهای سختی را برای فولادسازان رقم زد، شرکت فولاد مبارکه با کسب درآمد ۱۵۲ همتی در ۶ ماهه ابتدای سال جاری، برنامه نیمه اول امسال در بخش درآمد حاصل از فروش محصولات خود را محقق کرده است.

وی عنوان داشت: در شرایطی که امسال بازار داخل به دلیل شرایط ناترازی انرژی و جنگ تحمیلی ۱۲ روزه با رکود نسبی و کاهش تقاضا مواجه بود، شرکت فولاد مبارکه در راستای استفاده حداکثری از ظرفیتهای تولیدی خود، استراتژی توسعه صادرات را در دستور کار قرار داد.

مدیرعامل گروه فولاد مبارکه تأکید کرد: این شرکت با ورود به بازارهای جدید و تنوع بخشی به محصولات صادراتی خود توانست با صادرات به بیش از ۱۵ کشور جهان، سهم ۶۰ درصدی صادرات محصولات فولادی ایران را به خود اختصاص دهد؛ نکته مهم در بخش صادرات فولاد مبارکه این است که این شرکت پس از سالها موفق به صادرات محصولاتی شده که ارزش آفرینی بالایی برای کشور داشته است.

ارزآوری بیش از ۴۵۰ میلیون دلاری فولاد مبارکه برای کشور

وی ادامه داد: گروه فولاد مبارکه طی ۶ ماهه ابتدایی سال جاری در حالی که برخی شرکت های فولادی با فروش های مدت دار و اعتباری، اقدام به سودسازی کاذب می کردند، با افزایش چشمگیر فروش صادراتی خود، بیش از ۴۵۰ میلیون دلار ارزآوری برای کشور داشته است.

زرندي در ادامه بیان کرد: این در حالی است که شاید در نگاه کوتاه مدت به دلیل اختلاف نرخ ارز نیمايي و آزاد، فروش داخلی می توانست درآمد بالاتری نسبت به صادرات داشته باشد اما نگاه جهان تراز مدیریت فولاد مبارکه، این شرکت را به سمت بازارهای صادراتی سوق داد.

وی عنوان داشت: آنچه در ادامه این مسیر مورد انتظار است، حمایت از سیاست های صادراتی با فراهم آوردن فروش ارز فولاد مبارکه در اتاق دوم توافقی فروش ارز است تا بخشی از هزینه های مرتبط با صادرات جبران شود؛ امید است در نیمه دوم سال جاری، با بهبود شرایط کسب و کار و کاهش ناترازی های انرژی در کشور، شرایط به مراتب بهتری در کسب درآمد و سودآوری برای فولاد مبارکه و سهامداران آن رقم بخورد.

سعید زرندي، مدیرعامل گروه فولاد مبارکه در گفت و گو با خبرنگار فولاد اظهار کرد: شرکت فولاد مبارکه طی ۶ ماهه نخست سال جاری موفق به کسب ۱۵۲ همتی درآمد شد و توانست برنامه خود در بخش فروش محصولات را محقق و ۷۵۶ هزار تن محصول شامل محصولات گرم، سرد، گالوانیزه و تختال را به بازارهای جهانی صادر کند که این میزان صادرات در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۱۲۰ درصد رشد را نشان می دهد.

وی در ادامه با اشاره به عملکرد فولاد مبارکه طی ۶ ماهه نخست سال جاری افزود: در سطح گروه فولاد مبارکه نیز از طریق بازاریابی صادراتی و نوآوری در ورود به بازارهای جدید، صادرات بیش از ۱.۲ میلیون تنی محصولات محقق شد که ارزآوری بیش از ۴۵۰ میلیون دلاری برای کل گروه فولاد مبارکه را در پی داشت.

صادرات بیش از ۷۵۰ هزار تن از محصولات فولاد مبارکه به بازارهای جهانی

مدیرعامل گروه فولاد مبارکه خاطرنشان کرد: فولاد مبارکه با اولویت بخشی به تأمین نیاز بازار داخلی و رعایت دستورالعمل های ستاد تنظیم بازار، با توجه به تأمین ارز مورد نیاز کشور، اقدام به توسعه صادرات و حضور در بازارهای جهانی کرده است، این در حالی است که با توجه رکود حاکم بر بازار داخلی و عدم وجود تقاضا در بورس کالا، عدم توجه به صادرات می توانست منجر به افت تولید خطوط این شرکت شود.

وی اذعان داشت: علی رغم تشدید محدودیت های انرژی در نیمه نخست سال جاری و رکود حاکم بر بازار، شرکت فولاد مبارکه با عرضه و تحویل حدود ۴.۲ میلیون تن انواع محصولات فولادی به بیش از ۱۳۰۰ مشتری داخلی و صادراتی افتخارآفرین بود و

سه محور برنامه هفتم برای تأمین مالی تولید

سیاسی نیز مانعی جدی در مسیر صدور خدمات فنی و مهندسی و انتقال دانش فنی به‌شمار می‌آید. در چنین شرایطی، برنامه هفتم توسعه باید با طراحی ابزارهای نوین مالی مسیر بازسازی ظرفیت‌های تولیدی و جبران استهلاک سرمایه را هموار کند. این برنامه زمانی موفق خواهد بود که بتواند انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش‌های پیشران را افزایش دهد، ریسک‌های محیطی را کاهش دهد و پیوند مؤثری با زنجیره‌های جهانی برقرار کند. دستیابی به این هدف، مستلزم مجموعه‌ای از اقدامات در بازتعریف نقش نظام بانکی، گسترش ابزارهای بازار سرمایه و بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی تأمین مالی است.

برای توانمندسازی نظام بانکی در ایفای نقش توسعه‌ای و افزایش قدرت اعتباری، مجموعه‌ای از اقدامات هماهنگ و سیاست‌محور باید در دستور کار قرار گیرد. تقویت نظارت بانک مرکزی بر نرخ سود سپرده‌ها در شبکه بانکی و مؤسسات اعتباری، با توجه به تأثیر مستقیم آن بر هزینه‌های تأمین مالی و تعادل بازار سرمایه، از اولویت‌های اصلی است. در همین چهارچوب، استقرار «نظام هشدار زودهنگام

تأمین مالی، ستون فقرات پویایی اقتصادی و پیش‌نیاز اساسی حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولیدی کشور است. با این حال، اقتصاد ایران در سال‌های اخیر با مجموعه‌ای از چالش‌های ساختاری در این حوزه روبه‌رو بوده است؛ چالش‌هایی که به افت نرخ تشکیل سرمایه، فرسایش زیرساخت‌ها و کاهش توان نوسازی صنعتی انجامیده‌اند. اختلال در سازوکارهای بانکی، ناکارآمدی بازار سرمایه، ضعف نهادهای پشتیبان و فقدان ابزارهای پوشش ریسک، موجب شده است منابع مالی به‌جای حرکت به سمت دارایی‌های مولد، در فعالیت‌های غیرتولیدی و سوداگرانه متمرکز شوند.

در نظام بانکی، انباشت مطالبات غیرجاری، ضعف سرمایه پایه و تکالیف تحمیلی، ظرفیت اعتباری را کاهش داده و تمرکز بر تأمین سرمایه در گردش، تأمین مالی طرح‌های ایجاد و زیرساختی را به حاشیه رانده است. بازار سرمایه نیز با وجود رشد کمی، هنوز به مرجع تأمین مالی پروژه‌های بزرگ تبدیل نشده و انتشار گسترده اوراق دولتی، منابع بخش خصوصی را محدود کرده است؛ در نتیجه رقابت نابرابری میان دولت و تولیدکنندگان شکل گرفته است. ابزارهای نوآورانه‌ای نظیر اوراق ارزی و صکوک صادراتی یا طراحی نشده‌اند یا فاقد زیرساخت حقوقی و اجرایی هستند. در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی، فقدان چهارچوب‌های حقوقی حمایتی، نبود ابزارهای تسویه ارزی و خلأ مقررات مربوط به رمزارزها مانع ورود سرمایه بین‌المللی شده است. افزون بر این، ضعف در تعامل با بانک‌های توسعه‌ای و فقدان پروژه‌های استاندارد موجب از دست رفتن فرصت‌های جذب منابع خارجی شده است. نبود ضمانت‌نامه‌های حاکمیتی و ابزارهای پوشش ریسک

اعتباری و افزایش انضباط مالی منجر خواهد شد. این اقدام، اعتماد سرمایه‌گذاران و اعتبار بین‌نهادی را نیز تقویت می‌کند.

مشارکت فعال بانک‌ها در تأمین مالی شرکت‌های پروژه سهامی عام، مطابق با ماده ۱۲ قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها، باید با پشتیبانی مقرراتی و اجرای دقیق شیوه‌نامه‌های مصوب همراه شود. پرهیز از تحمیل تکالیف مالی جدید به بانک‌ها نیز برای تمرکز بر پروژه‌های ایجاد و توسعه‌ای ضرورت دارد. توسعه ابزارهای نوین تأمین مالی زنجیره تولید در چهارچوب قانون بانک مرکزی، می‌تواند انعطاف‌پذیری مالی بنگاه‌های تولیدی را افزایش دهد و جریان تأمین مالی را کارآمدتر سازد.

در گام بعد، راهاندازی «بازار ثانویه دارایی‌های بانکی» با هدف خریدوفروش مطالبات و دارایی‌های منجمد، به افزایش نقدشوندگی ترازنامه بانک‌ها و بازگرداندن منابع قفل‌شده به جریان تولید کمک می‌کند. این بازار، علاوه بر ارتقای شفافیت، سلامت مالی نظام بانکی را بهبود می‌بخشد. به‌صورت مکمل، ایجاد خطوط اعتباری پیشینی (Cat-DDO) برای مواقع اضطراری می‌تواند تأمین سریع نقدینگی پروژه‌های حیاتی را ممکن سازد و از توقف سرمایه‌گذاری صنعتی در دوره‌های بحران جلوگیری کند.

در شرایط رکود، به‌کارگیری «وام‌های اضطراری مشروط» برای بنگاه‌های صنعتی نیز مؤثر است. این وام‌ها با فعال شدن در صورت تحقق شاخص‌های اقتصادی مشخص، ابزار کارآمدی برای مدیریت ضدچرخه‌ای تأمین مالی و حفظ اشتغال محسوب می‌شوند.

بازتعریف نقش نظام بانکی در مسیر توسعه، مستلزم هم‌راستایی سیاست‌های پولی با اهداف تولیدی، ارتقای حکمرانی مالی و تقویت زیرساخت‌های اعتباری است. در کنار اصلاحات ساختاری، گسترش بانکداری دیجیتال و ابزارهای فین‌تک می‌تواند دسترسی فعالان اقتصادی - به‌ویژه بنگاه‌های کوچک - به خدمات مالی سریع و کم‌هزینه را افزایش دهد. دیجیتالی‌سازی فرآیندهای اعتبارسنجی، پرداخت و نظارت، گامی مؤثر در شفاف‌سازی جریان سرمایه و کاهش هزینه‌های تأمین مالی است.

برای عمق‌بخشی به بازار سرمایه و توسعه ابزارهای نوین مالی نیز باید مجموعه‌ای از اقدامات راهبردی در دستور کار قرار گیرد تا ظرفیت تأمین مالی تولید، صادرات و پروژه‌های توسعه‌ای به‌صورت مؤثر افزایش یابد. برنامه انتشار اوراق بدهی دولتی باید با

مالی» با هدف رصد ناترازی بانک‌ها، انحراف اعتباری و افزایش مطالبات غیرجاری، می‌تواند ابزاری مؤثر برای پیشگیری از بحران‌های بانکی و حفظ پایداری جریان تأمین مالی در اقتصاد کشور باشد.

افزایش سرمایه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری - اعم از دولتی و غیردولتی - در چهارچوب سازوکارهای قانونی، به ارتقای ظرفیت تسهیلات‌دهی شبکه بانکی منجر خواهد شد. در کنار آن، طراحی و اجرای «وام‌های اضطراری با نرخ بهره متغیر» برای حمایت از بنگاه‌ها در دوران رکود، هزینه مالی را با نوسانات اقتصادی هماهنگ کرده و از نکول گسترده تسهیلات جلوگیری می‌کند. این ابزار در شرایط بحرانی، انعطاف لازم برای حفظ سرمایه‌گذاری مولد را فراهم می‌سازد.

به‌موازات این اقدامات، استقرار «بیمه ریسک اعتباری» برای تسهیلات اعطایی به بنگاه‌های کوچک و متوسط می‌تواند ریسک نکول را کاهش داده و تمایل بانک‌ها به تأمین مالی فعالیت‌های تولیدی را افزایش دهد. ترکیب این بیمه با نظام اعتبارسنجی و رتبه‌بندی دقیق بنگاه‌ها، گامی مهم در بازسازی اعتماد اعتباری شبکه بانکی است.

تسویه بدهی‌های دولت به مؤسسات اعتباری، نقش مؤثری در آزادسازی منابع و تقویت توان مالی شبکه بانکی دارد. در ادامه، ایجاد «سامانه یکپارچه شفافیت تسهیلات و مطالبات بانکی» با تجمیع اطلاعات وام‌ها، بدهی‌ها و وثایق، به ارتقای شفافیت، کاهش تخلفات

ابزار مناسبی برای تجهیز منابع مردمی جهت بازسازی زیرساخت‌ها و صنایع مادر به شمار می‌آید. این اوراق می‌تواند به جبران استهلاک سرمایه و ارتقای تاب‌آوری اقتصادی کشور کمک کند. در همین مسیر، انتشار «اوراق سبز و اجتماعی» برای تأمین مالی پروژه‌های زیست‌محیطی، بازسازی زیرساخت‌های حیاتی و توسعه مناطق کم‌برخوردار، منابع بخش خصوصی را به سمت سرمایه‌گذاری پایدار هدایت کرده و اعتماد بین‌المللی به طرح‌های ایرانی را افزایش می‌دهد.

در حوزه ضمانت‌نامه‌ها، استفاده از ظرفیت‌های قانونی برای تسهیل صدور ضمانت‌نامه‌های دولتی، به‌منظور پشتیبانی از تأمین مالی خارجی پروژه‌های بخش خصوصی و حضور شرکت‌های ایرانی در طرح‌های فنی و مهندسی خارج از کشور، ضرورتی انکارناپذیر است. به‌کارگیری ترکیبی از منابع ارزی و ریالی صندوق توسعه ملی نیز انعطاف‌پذیری تأمین مالی پروژه‌های غیردولتی را افزایش داده و توان بخش خصوصی در اجرای طرح‌های توسعه‌ای را تقویت می‌کند.

در بخش بیمه، تدوین چهارچوب‌های مقرراتی برای مشارکت شرکت‌های بیمه در سرمایه‌گذاری‌های دانش‌بنیان و ارائه انواع پوشش‌های بیمه‌ای با هدف کاهش ریسک‌های سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، از الزامات توسعه بازار مالی کشور است. گسترش بیمه‌های مالی و اجتماعی ویژه بنگاه‌های خرد و فعالان بخش غیررسمی نیز می‌تواند از فرسایش سرمایه انسانی و فیزیکی در دوران رکود جلوگیری کرده و تداوم تولید در سطوح محلی را تضمین کند.

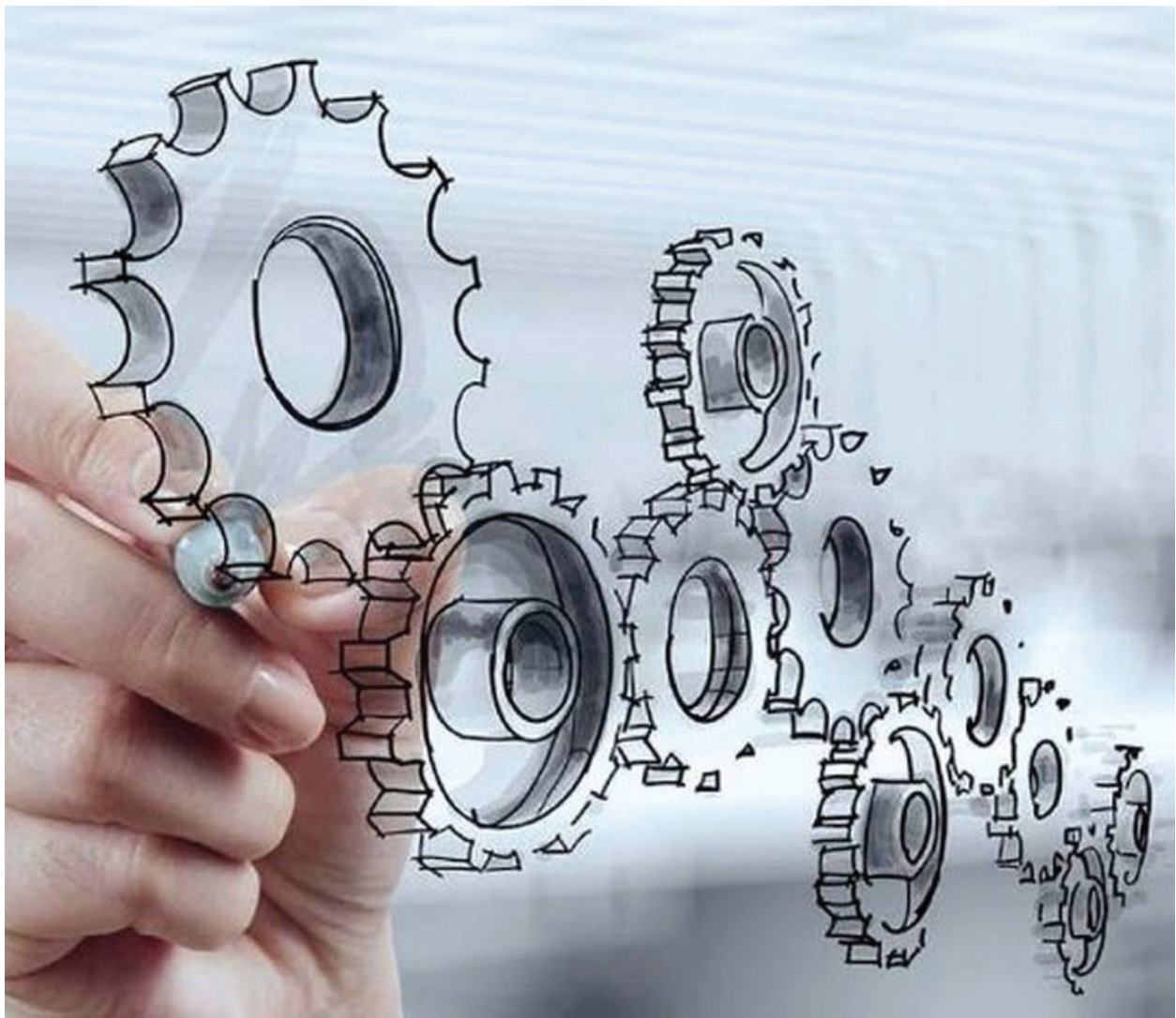
در بعد نوآوری مالی، ایجاد بسترهای حقوقی و فنی برای استفاده از رمزارزها در تأمین مالی خارجی و تجارت بین‌المللی، می‌تواند دسترسی کشور به منابع جدید سرمایه را تسهیل کند. هم‌زمان، افزایش ظرفیت‌های درون‌زای بودجه‌ای و بهره‌گیری از دارایی‌های دستگاه‌های اجرایی به‌عنوان پشتوانه مالی پروژه‌ها - از طریق ابزارهایی مانند صندوق پروژه - به تنوع‌بخشی منابع و تقویت توان تأمین مالی طرح‌های بزرگ کمک می‌کند. انتشار گواهی‌های سپرده مدت‌دار ویژه برای طرح‌های منتخب

ظرفیت بازار هماهنگ شود تا اثر مزاحم بر بازار اوراق شرکتی کاهش یابد و منابع مکمل برای نیازهای دولت شناسایی گردد. پرداخت مطالبات شرکت‌های بورسی و فرابورسی از مسیرهایی مانند تهاتر با بدهی‌های مالیاتی یا اعتباری، به ارتقای شفافیت مالی و پایداری نقدینگی بازار کمک می‌کند.

بازنگری در مقررات ابزارهای تأمین مالی و تسهیل ورود سرمایه‌گذاران جدید، دسترسی بنگاه‌ها به منابع متنوع را افزایش می‌دهد. طراحی ابزارهای مالی قابل تسویه ارزی، مطابق قانون برنامه هفتم، زمینه جذب سرمایه خارجی و توسعه محصولات صادرات‌محور را فراهم می‌سازد. بهره‌گیری از نهادهای میانجی مالی (FIS) نیز می‌تواند انتقال منابع بین‌المللی و صندوق‌های توسعه‌ای به بخش خصوصی را تسهیل کند. این نهادها با ایفای نقش واسطه میان بانک‌ها، صندوق توسعه ملی و سرمایه‌گذاران خارجی، به توزیع مؤثر منابع و تسریع اجرای پروژه‌های تولیدی یاری می‌رسانند.

افزون بر این، تسویه مطالبات شرکت‌های خصوصی از دولت از طریق اعتبار مالیاتی آینده‌نگر، تخصیص به صندوق‌های پروژه، تهاتر معکوس یا واگذاری حق بهره‌برداری از املاک عمومی، موجب آزادسازی منابع و تقویت سرمایه‌گذاری خواهد شد. انتشار «اوراق مشارکت بازسازی» با تضمین حاکمیتی نیز

حوزه تأمین مالی مواجه بوده که پیامد آن، کاهش سرمایه‌گذاری مولد، فرسایش زیرساخت‌ها و افت توان تولیدی کشور بوده است. اختلال در نظام بانکی، ناکارآمدی بازار سرمایه، ضعف نهادهای پشتیبان و محدودیت‌های سرمایه‌گذاری خارجی، موجب شده‌اند منابع مالی به‌جای هدایت به بخش‌های پیشران، در فعالیت‌های غیرمولد متمرکز شوند. در چنین شرایطی، برنامه هفتم توسعه باید با بازتعریف نقش نظام بانکی، توسعه ابزارهای نوین مالی، اصلاح حکمرانی نهادی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی، مسیر بازسازی ظرفیت‌های تولیدی و جبران استهلاک سرمایه را هموار سازد. تحقق این هدف، مستلزم مجموعه‌ای از اقدامات هماهنگ در حوزه سیاست‌گذاری کلان، تنظیم‌گری مالی، تقویت زیرساخت‌های اعتباری، گسترش بانکداری دیجیتال، تعمیق بازار سرمایه و ارتقای تعاملات منطقه‌ای و جهانی است تا از طریق آن، اعتماد سرمایه‌گذاران احیا شده و بنیان‌های رشد پایدار اقتصادی تقویت شود.

و به‌کارگیری مطالبات شهرداری‌ها به‌عنوان ابزار تضمینی، نیز می‌تواند دامنه تأمین مالی را گسترش داده و مشارکت نهادهای محلی در توسعه اقتصادی را افزایش دهد. برای تقویت پیوند اقتصاد ایران با منابع مالی جهانی، مجموعه‌ای از اقدامات راهبردی در حوزه همکاری‌های بین‌المللی باید دنبال شود. تعامل فعال و هدفمند در عرصه‌های مالی و تجاری، مطابق ماده ۱۰۱ قانون برنامه هفتم، زمینه‌ساز ارتقای جایگاه ایران در مناسبات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای خواهد بود. بهره‌گیری از ظرفیت نهادها و بانک‌های توسعه‌ای بین‌المللی - از جمله بانک توسعه اسلامی، گروه بریکس، صندوق اوپک و بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت آسیا - می‌تواند تأمین منابع مالی پروژه‌های زیربنایی و تولیدی را تسهیل کند. تشکیل «صندوق واکنش مالی منطقه‌ای» با مشارکت بانک‌های توسعه‌ای کشورهای همسو نیز به تجهیز منابع مشترک برای اجرای طرح‌های زیرساختی، انرژی و حمل‌ونقل و تقویت تاب‌آوری مالی کشور در برابر تحریم‌ها منجر می‌شود.

آزادسازی و بهره‌برداری از منابع ارزی مسدودشده از طریق مذاکرات دیپلماتیک و رفع موانع تحریمی، می‌تواند ذخایر ارزی کشور را تقویت کرده و قدرت مانور مالی دولت را افزایش دهد. در کنار آن، انعقاد موافقت‌نامه‌های تجاری، ترجیحی و آزاد با کشورهای همسایه، همسو و اعضای سازمان همکاری شانگهای و گروه بریکس، با تمرکز بر تسهیل تجارت و رفع موانع غیرتعرفه‌ای، زمینه‌ساز تنوع‌بخشی به بازارهای صادراتی و افزایش تاب‌آوری تجاری کشور خواهد بود.

در جمع‌بندی می‌توان گفت اقتصاد ایران در سال‌های اخیر با چالش‌های جدی در

راهبرد رهایی از محاصره اقتصادی

برزین جعفر تاش
پژوهشگر توسعه

غیرغربی- مراد از غرب، نه غرب جغرافیایی بلکه بلوک سیاسی ای که استرالیا، ژاپن و کره جنوبی را هم دربر می گیرد- توان تأمین این سه مؤلفه را برای اقتصاد نسبتاً کوچکی مانند ایران (با تولید ناخالص داخلی حدود ۵۰۰ میلیارد دلار و تجارت خارجی نزدیک به ۱۵۰ میلیارد دلار) دارد؟

۱. بازار

یکی از مهم ترین نیازهای توسعه اقتصادی، دسترسی به بازارهای خارجی است. برای چندین دهه، دسترسی به بازارهای بزرگ اروپا و ایالات متحده به عنوان یک مزیت راهبردی محسوب می شد؛ اما در سال های اخیر، رشد اقتصادی کشورهای غیرغربی بازارهای جذاب و بی بدیلی را در برابر اقتصادهای ملی قرار داده است. واردات کالایی اقتصادهای در حال توسعه (به عنوان نماینده ای از کشورهای جنوب جهانی) در ۲۰۲۳ حدود ۹/۸ تریلیون دلار یعنی تقریباً ۴۱ درصد از کل واردات جهانی کالا بوده است. اگر واردات خدمات را هم اضافه کنیم نزدیک ۲/۶ تا ۲/۷ تریلیون دلار بازار خدمات «قابل فروش به جنوب» است که روی هم رفته بازار واردات جنوب جهانی را به بیش از ۱۳ تریلیون دلار می رساند. به عبارت دیگر با تصاحب تنها یک درصد از این بازار عظیم توسط تجار ایرانی، صادرات کشور سه برابر خواهد شد! بر پایه داده های سال ۲۰۲۵، سهم این کشورها از تولید جهانی بر اساس برابری قدرت خرید به ۶۰/۶ درصد و سهم اقتصادهای پیشرفته به ۳۹/۴ درصد می رسد. همچنین به قیمت های اسمی، حجم تولید ناخالص داخلی اقتصادهای نوظهور در حدود ۴۶/۹ تریلیون دلار و اقتصادهای پیشرفته ۶۶/۹ تریلیون دلار برآورد می شود. به عبارت دیگر، سهم اسمی جنوب جهانی در اقتصاد جهان نزدیک به ۴۱ درصد است. گذشته از اندازه فعلی اقتصاد این کشورها، آهنگ رشد آنها نیز تعیین کننده چشم انداز آینده این بازارهاست. پیش بینی صندوق بین المللی پول، رشد واقعی اقتصادهای نوظهور را ۴/۱ درصد در برابر ۱/۴ درصد برای اقتصادهای پیشرفته نشان می دهد. همچنین برآوردها حاکی از این است که تا سال ۲۰۳۵ حدود ۶۵ درصد از رشد آینده اقتصاد جهانی سهم کشورهای جنوب خواهد بود. به طور خلاصه، میانگین رشد اقتصادهای نوظهور حدود ۴/۰۶ درصد در برابر ۱/۵۹ درصد برای کشورهای غربی خواهد بود؛ نکته ای که بار دیگر جذابیت بالاتر بازارهای جنوب جهانی را تأیید می کند. (S&P Global)

فراتر از اندازه و نرخ رشد اقتصاد، ساختار جمعیتی کشورهای مختلف نیز اهمیت بنیادین دارد. برآوردهای بانک جهانی نشان می دهد که کشورهای با درآمد متوسط حدود ۷۵ درصد

ما باید به این پرسش پاسخ دهیم که با تداوم تحریم ها چه رویکردی می تواند راهگشای تنگنای پیش روی ما باشد؟

با فعال شدن سازوکار ماشه و بازگشت تحریم های شورای امنیت، دست کم در کوتاه مدت و حتی میان مدت نمی توان چشم انداز روشنی برای رفع تحریم ها متصور بود. در چنین شرایطی، از دولت، کنشگران سیاسی، دانشگاهیان و عموم جامعه انتظار می رود نه فقط مخاطرات پیش رو را برشمردند، بلکه راهبردهای عملی برای مقابله با محاصره اقتصادی غرب را نیز پیشنهاد بدهند. به بیان دیگر، پرسش اصلی پیش روی سیاست گذاران اقتصادی این است؛ در صورت تداوم تحریم ها، کدام رویکرد اقتصادی بیشترین کارایی را دارد؟

این نوشتار الگوی «اقتصاد بدون غرب» را پیشنهاد می کند؛ رویکردی که به جای انزوای مدنظر غرب، بر تنوع بخشی فعال به بازارها، فناوری ها و منابع سرمایه با اتکا به ظرفیت های جنوب جهانی تأکید دارد. پرسش محوری این است که آیا چنین الگویی می تواند از فشار محاصره اقتصادی غرب بکاهد و حتی در شرایط تحریم، زمینه رشد و توسعه را فراهم آورد؟ برای پاسخ، اول باید مقصود خود از «اقتصاد بدون غرب» را به دقت صورت بندی کنیم.

کشورها در تعاملات اقتصادی بین المللی اساساً سه مؤلفه را جست و جو می کنند: «بازار»، «فناوری» و «سرمایه». اکنون باید سنجید که آیا اقتصاد جهان

این تحول ساختاری در فناوری و کالاهای پیشرفته در جهت‌گیری‌های تجاری اخیر ایالات متحده نیز قابل مشاهده است؛ جایی که محور اصلی مذاکرات دولت آمریکا بیش از آنکه بر فروش کالاها و فناوری‌های پیشرفته متمرکز باشد، حول صادرات نفت، گاز و محصولات کشاورزی‌ای همچون برنج انجام می‌شود. این وضعیت نشان می‌دهد که در بسیاری از «فناوری‌های لازم برای توسعه» — از انرژی‌های تجدیدپذیر و باتری گرفته تا مخابرات، زیرساخت‌های ریلی، اتوماسیون صنعتی و حتی حوزه‌های سلامت — کشورهای در حال توسعه امروز می‌توانند نیازهای فناورانه خود را مستقیماً از سایر کشورهای جنوب جهانی تأمین کنند.

سهم کشورها از هزینه‌های جهانی تحقیق و توسعه (GERD) تصویر معناداری از جغرافیای نوآوری معاصر به دست می‌دهد. بر اساس شاخص‌های بنیاد ملی علوم ایالات متحده (NSF)، در سال ۲۰۲۲ کل هزینه‌های تحقیق و توسعه جهان حدود ۳.۱ تریلیون دلار برآورد شد که از این میان، ایالات متحده ۳۰ درصد، چین ۲۷ درصد و اتحادیه اروپا ۱۸ درصد را به خود اختصاص داده‌اند. چین به‌تنهایی هم‌سنگ یک بلوک بزرگ نوآوری به شمار می‌آید. علاوه بر این، چین در سال‌های اخیر در صدر درخواست‌های بین‌المللی ثبت اختراع تحت معاهده همکاری ثبت اختراع (PCT) قرار داشت و در زمینه ثبت اختراعات مرتبط با هوش مصنوعی مولد (GenAI) نیز فاصله معناداری با دیگر کشورها ایجاد کرده

جمعیت جهان را در خود جای داده‌اند، در حالی که کمتر از ۱۰ درصد جمعیت جهان در کشورهای کم‌درآمد زندگی می‌کنند. بر این اساس، می‌توان گفت حدود ۸۵ درصد جمعیت جهان بیرون از گروه «درآمد بالا/غرب» قرار دارند؛ به بیان دیگر، از میان ۸ میلیارد نفر، دست‌کم ۶ میلیارد نفر در جنوب جهانی زندگی می‌کنند.

از منظر جغرافیایی نیز، جنوب جهانی بیش از ۷۰ درصد خشکی‌های قابل سکونت زمین را در بر می‌گیرد، در حالی که جهان توسعه‌یافته کمتر از ۳۰ درصد این خشکی‌ها را شامل می‌شود. داده‌های بانک جهانی و سازمان ملل نشان می‌دهد که در مناطق «کمتر توسعه‌یافته» در سال ۲۰۲۴ تنها ۳۷ درصد جمعیت شهرنشین بوده‌اند و روند افزایش شهرنشینی در جنوب جهانی همچنان ادامه دارد. بر اساس برآوردهای World Data Lab، جمعیت طبقه متوسط جهان از حدود ۴/۱ میلیارد نفر در امروز تا سال ۲۰۳۵ به ۵ تا ۵/۷ میلیارد نفر خواهد رسید و عمده این افزایش در کشورهای آسیایی و اقتصادهای نوظهور رخ می‌دهد. این موج شهرنشینی در جنوب جهانی — از آفریقا تا جنوب و جنوب‌شرق آسیا — تقاضا برای مسکن، حمل‌ونقل، انرژی، کالاهای مصرفی و خدمات شهری را در سطحی بالا نگه داشته و آن را به موتور سرمایه‌گذاری جهانی بدل خواهد کرد. مجموع این شواهد از پتانسیل بازار و ظرفیت انسانی به‌مراتب بیشتر جنوب جهانی نسبت به غرب حکایت دارد.

۲. فناوری

توسعه پایدار و مولد اقتصادی علاوه بر «بازار» نیازمند فناوری‌های پیشرفته نیز است. بخشی از این فناوری‌ها می‌تواند به‌صورت درون‌زا و از رهگذر سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی متخصص و فعالیت‌های تحقیق و توسعه به دست آید؛ با این حال، بخش قابل توجهی از فناوری‌ها نیز ناگزیر باید از خارج تهیه شود. در گذشته، بسیاری از فناوری‌های کلیدی در انحصار کشورهای غربی، بویژه ایالات متحده آمریکا، قرار داشت. برای نمونه تا سال‌های متمادی آمریکا تنها تأمین‌کننده هواپیماهای بزرگ تجاری، پردازنده‌های رایانه‌ای، فناوری‌های نیمه‌هادی و حتی تلویزیون‌های رنگی بود. اما در سال‌های اخیر، بازار جهانی فناوری و کالاهای پیشرفته متکثرتر شده و حالا کشورهای متعددی گزینه‌های جایگزین برای خرید و انتقال فناوری محسوب می‌شوند.

حیاتی به سرمایه خارجی ندارد، اما در این زمینه نیز کشورهای جنوب جهانی ظرفیت لازم برای تأمین نیازهای اقتصادی کشورهایی مانند ایران را دارا هستند. طبق گزارش‌های کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (UNCTAD)، مجموع سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی اقتصادهای در حال توسعه (که می‌توان آن را تقریباً معادل «جنوب جهانی» در نظر گرفت) در سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۴ به ترتیب ۳۹۶، ۳۸۰، ۵۰۴، ۵۴۷، ۵۱۷ و ۴۹۱ میلیارد دلار بوده است. در همین دوره، سهم این کشورها از کل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهان به ترتیب ۲۹.۸، ۵۸.۶، ۲۶.۳، ۳۴.۹، ۳۳.۳ و ۳۰.۵ درصد ثبت شده است. به طور کلی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی منشأ گرفته از کشورهای جنوب در فاصله ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۴ حدود ۲۴ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

سرمایه‌گذاران اصلی جنوب جهانی در سال ۲۰۲۴ به ترتیب چین ۱۶۲.۸ میلیارد دلار، هنگ‌کنگ (چین) با ۸۷.۲ میلیارد دلار، سنگاپور با ۵۵.۳ میلیارد دلار، هند با ۲۳.۸ میلیارد دلار، امارات با ۲۳.۴ میلیارد دلار، عربستان سعودی با ۲۲.۰ میلیارد دلار، برزیل با ۱۲.۴ میلیارد دلار، ترکیه با ۵.۹ میلیارد دلار و مکزیک با ۵.۷ میلیارد دلار بودند. در این میان، بخش‌های دیجیتال و زنجیره ارزش انرژی پاک بیشترین سهم را در سرمایه‌گذاری‌های جدید جنوب‌به‌جنوب به خود اختصاص داده‌اند.

مشاهده می‌کنید که کشورهای جنوب جهانی از ظرفیت بالایی برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برخوردارند. بویژه کشور چین با مازاد تجاری یک تریلیون دلاری و همچنین افزایش هزینه‌های تولید در این کشور، انگیزه زیادی برای سرمایه‌گذاری در کشورهای همسو در جنوب جهانی دارد که ابرپروژه کمربند- راه یکی از نمونه‌های شاخص این تمایل است.

است (WIPO). در حوزه اتوماسیون صنعتی نیز داده‌های فدراسیون بین‌المللی رباتیک (IFR) نشان می‌دهد که در سال ۲۰۲۳، نیمی از نصب‌های روبات صنعتی در جهان در چین صورت گرفته است؛ سهم سازندگان بومی در بازار داخلی این کشور به حدود ۸۵ درصد رسیده و چین جایگاه سوم جهانی را در شاخص «چگالی روبات» به دست آورده است.

مجموع این تحولات نشان می‌دهد که برای بیشتر نیازهای زیرساختی و صنعتی توسعه، زنجیره تأمین جنوب‌به‌جنوب امروز کافی و رقابتی است و امکان خرید و انتقال طیف گسترده‌ای از فناوری‌ها و کالاها و خدمات پیچیده از کشورهای غیرغربی وجود دارد.

۳. سرمایه

سومین مؤلفه مهم در تعاملات اقتصادی، «سرمایه» است. هرچند درباره نقش سرمایه‌گذاری خارجی در رشد و توسعه اقتصادی از دیرباز اغراق‌هایی شده است و همچنین کشوری مانند ایران با وجود درآمد قابل توجه از منابع طبیعی گسترده، نیاز

اقتصاد بدون غرب، ممکن و مطلوب‌تر از همیشه

غیرقابل پیش‌بینی ایالات متحده در برابر بسیاری از کشورها و نیز مسأله نسل‌کشی در غزه، انگیزه جنوب جهانی برای تغییر نظم اقتصادی و سیاسی بین‌الملل را بیش از پیش تقویت کرده است.

سخنرانی‌های اخیر در مجمع عمومی سازمان ملل نیز سرشار از نقد نظم اقتصادی و سیاسی موجود، حمله به ساختارهای ناعادلانه کنونی و تأکید بر ضرورت جایگزینی آن با نظامی چندجانبه‌تر و عادلانه‌تر بوده است. در چنین شرایطی به نظر می‌رسد بازگشت تحریم‌های غرب دیگر به معنای محاصره کامل نیست و توسعه روابط اقتصادی با کشورهای جنوب جهانی می‌تواند تا حد زیادی نیازهای حال و حتی آینده اقتصاد ایران را تأمین کند. هرچند در این مسیر چالش‌هایی همچون تحریم‌های ثانویه غرب، اراده سیاسی ناکافی برای نزدیکی کشورها، نابدلی در تعریف همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی، تجربه‌های ناموفق گذشته در تعاملات خارجی و... وجود دارد که لازم است برای آن‌ها چاره‌جویی شود.

همان‌طور که آمار و ارقام اقتصاد جنوب جهانی نشان می‌دهد، کشورهای این منطقه به راحتی امکان تأمین سه مؤلفه اصلی توسعه اقتصادی یعنی بازار، فناوری و سرمایه را دارند. برای مثال اگر کشوری بخواهد صرفاً با کشورهای جنوب تجارت کند، اندازه بازار بالقوه «خرید جنوب» برای کالاها حدود ۹/۸ تریلیون دلار است و اگر خدمات را هم اضافه کنیم، حجم این بازار به حدود ۱۲ تا ۱۳ تریلیون دلار (کالا + خدمات) می‌رسد. همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، اگر فعالان اقتصادی ایرانی تنها یک درصد از این بازار را در اختیار بگیرند، صادرات کشور تقریباً سه برابر خواهد شد!

از سوی دیگر، غرب نیز اهمیت گذشته خود را تا حد زیادی از دست داده و سهم آن از قدرت اقتصادی و فناوری کاهش یافته است. برای نمونه، ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۵۰ حدود ۶۰ درصد از تولیدات کارخانه‌ای جهان را در اختیار داشت؛ این رقم در میانه دهه ۱۹۸۰ به ۳۰ درصد و امروز به تنها ۱۶ درصد رسیده است. در مقابل، سهم چین از تولیدات کارخانه‌ای جهان به حدود ۳۰ درصد افزایش یافته است.

بر اساس شاخص برابری قدرت خرید، کشورهای عضو گروه بریکس (به‌عنوان قدرت‌های جنوب جهانی) بین ۳۵ تا ۳۷ درصد از تولید جهانی را در اختیار دارند، در حالی که سهم گروه جی۷ (قدرت‌های شمال جهانی) حدود ۲۸ درصد است. افزون بر این، استفاده بیش از حد غرب از ابزار تحریم (برآورد می‌شود حدود یک‌سوم جمعیت جهان تحت تحریم‌های غرب زندگی می‌کنند و سالانه نیم میلیون نفر قربانی این تحریم‌ها می‌شوند)، سیاست تجاری

راهکارهای پنج گانه برای افزایش سرمایه گذاری و بهره‌وری انرژی

پیام باقری
نایب‌رئیس اتاق ایران

پیام باقری، نایب‌رئیس اتاق ایران گفت: یکی از شقوق بهره‌وری، بهره‌وری انرژی بوده که معنی آن میزان ستانده اقتصادی از مصرف انرژی است؛ یعنی هر چه با مصرف انرژی کمتر بتوانیم تولید بیشتری داشته باشیم یعنی سطح بهره‌وری بالاتری داریم. او از شاخص شدت انرژی که در واقع بیانگر سطح بهره‌وری انرژی است، صحبت کرد و افزود: شدت انرژی میزان ارزش افزوده یا تولید ناخالص داخلی از مصرف یک واحد انرژی را نشان می‌دهد که قابل اندازه‌گیری است. در دنیا نظام ارزیابی شکل گرفته که به مقایسه جایگاه کشورها نسبت به این شاخص می‌پردازد و علاوه بر اینکه شدت انرژی در هر کشور را مشخص می‌کند به اعلام وضعیت کشورها نسبت به هم نیز می‌پردازد. نایب‌رئیس اتاق ایران با بیان این مطلب که در ایران شدت انرژی بالاست، تصریح کرد: در ایران کمترین میزان خلق ارزش از مصرف یک واحد انرژی اتفاق می‌افتد و بنابراین باید بیاوریم از میزان مصرفی که داریم، ارزش بیشتری تولید کنیم که این یعنی ارتقای سطح

نایب‌رئیس اتاق ایران در تشریح آنچه برای افزایش سطح بهره‌وری انرژی و جذب سرمایه‌گذاری در این حوزه لازم است به ۵ گام کلیدی اشاره می‌کند و اعتقاد دارد برای حل ناترازی انرژی باید به ارتقای بهره‌وری نیز توجه کرد. از آنجایی که موضوع حل ناترازی انرژی به یکی از اولویت‌های کشور تبدیل شده است، نایب‌رئیس اتاق ایران، توجه به راهکارهای ارتقای بهره‌وری را ضروری می‌داند و در این ارتباط ۵ گام کلیدی را پیشنهاد می‌دهد.

برابر تقسيم شود، در کنار به رسميت شناختن حق مالکيت سرمايه‌گذار از ديگر نکاتي هستند که چنانچه رعايت شوند، ميزان سرمايه‌گذاري در حوزه انرژی را بالا می‌برد.

او همچنين از ضرورت توسعه ابزارهاي جديد مالي مانند، اوراق سبز، صندوق پروژه و استفاده از همه ابزارهاي جديد بازار سرمايه در روند جذب سرمايه‌گذاري صحبت کرد. از طرفي تقويت چارچوب‌هاي قانوني پشتيبان مانند ايجاد پنجره واحد خدمات براي تسهيل اعطاي مجوزها و ... را به عنوان يک راهکار ديگر در اين بخش پيشنهاد داد.

باقری در نهايت استقرار نظام تنظيم مقررات يا همان رگولاتور انرژی را مورد توجه قرار داد و تصريح کرد: از آنجايي که حوزه انرژی فراگيري بسياري دارد بايد نظام رگولاتور مستقل، شفاف، پاسخگو و مبتني بر قانون شکل بگيرد و بر آن حاکم شود. اگر اين ۵ گام کلیدی رعايت شود، شاهد افزايش سرمايه‌گذاري و بهره‌وري در بخش انرژی خواهيم بود.

بهره‌وري انرژی، کاهش ميزان مصرف و در نتيجه کاهش ميزان ناترازي که امروز شاهد آن هستيم.

باقری در ادامه سخنان خود با تأکيد بر اينکه شدت انرژی در ايران هميشه روند صعودی داشته است به تشریح دلایل آن پرداخت و ادامه داد: اقتصاد انرژی در ايران همواره نامتوازن بوده و از طرفي با قيمت دستوري و نظام يارانه‌اي حرکت کرده است. علاوه بر اين دو نکته مهم، بهره‌وري در کل صنايع کشور پايين است و راندمان فعاليت تجهيزات مستقر در صنايع مناسب نيست. براي همين انرژی بيشتری استفاده می‌کنند تا کالا يا خدمتي را توليد کنند. از سوي ديگر ميزان هدررفت انرژی در ايران بالاست و در کنار همه اين عوامل الگوی مصرف در ايران به خوبي رعايت نمی‌شود.

او در نهايت به راهکارهاي پيشنهادهی خود در مسير حل ناترازي انرژی و افزايش سطح سرمايه‌گذاري اشاره کرد و گفت: براي رفع مشکلات و افزايش بهره‌وري بايد اصلاح ساختاري اقتصاد انرژی را دنبال کنيم. بايد قيمت‌گذاري دستوري را به تدريج حذف و يارانه‌ها را هدفمند و هوشمند کنيم. البته در گذشته طرح هدفمندی يارانه‌ها را در دستورکار قرار داديم که درست اجرا نشد. نکته بعدی پرهيز دولت از تصدی‌گري و رقابت با بخش خصوصي و خروج تدريجي او از بازار انرژی است.

نایب‌رئيس اتاق ايران در ادامه به تعريف مدل‌هاي کسبوکار توجيه‌پذير به عنوان يک راه‌حل جدی اشاره و تأکيد کرد: تعريف مدل‌هاي کسبوکار توجيه‌پذير و بازتعريف قراردادهای مشارکت عمومي و خصوصي به گونه‌اي که اصل و عوايد حاصل از سرمايه‌گذاري تضمين شود و ريسک قراردادهای بين دو طرف قرارداد به صورت

نبرد آب و آتش؛

آماده‌باش پارس جنوبی برای عبور از سرما

بالای عملیاتی، تجهیزات مستقر در سکوها نیازمند پایش، بازسازی و جایگزینی دوره‌ای هستند تا از بروز توقف تولید و حوادث صنعتی جلوگیری شود. اورهال سالانه سکوهای پارس جنوبی شامل مجموعه‌ای از اقدام‌های فنی از قبیل بازرسی خطوط لوله، تعویض ولوها و کمپرسورها، تعمیر سیستم‌های کنترل، بازسازی توربین‌ها و اجرای تست‌های عملکردی است. این فعالیت‌ها به‌طور معمول در دوره‌های زمانی محدود و با برنامه‌ریزی دقیق انجام می‌شوند تا اثر حداقلی بر جریان تولید گاز داشته باشند.

اهمیت این عملیات زمانی دوچندان می‌شود که بدانیم پایداری تولید از سکوهای پارس جنوبی به‌طور مستقیم بر تأمین گاز کشور در فصول پیک مصرف تأثیر می‌گذارد. اجرای موفق عملیات اورهال، افزون بر افزایش عمر مفید تجهیزات، سبب کاهش هزینه‌های نگهداشت در بلندمدت، ارتقای ایمنی کارکنان و تضمین استمرار تولید پایدار انرژی در سطح ملی می‌شود.

۹۲ درصد پیشرفت، تا پایان مهر صد درصد

عملیات تعمیرات اساسی (اورهال) سال ۱۴۰۴ سکوهای گازی میدان مشترک پارس جنوبی با پیشرفت بیش از ۹۰ درصدی در مراحل پایانی خود قرار دارد. این عملیات از ابتدای سال با هدف افزایش پایداری تولید، ارتقای ضریب ایمنی و آمادگی برای فصل سرد آغاز شد و اکنون با تلاش شبانه‌روزی کارکنان شرکت نفت و گاز پارس در حال تکمیل است.

میدان گازی پارس جنوبی به‌عنوان بزرگ‌ترین میدان گازی مشترک جهان، نقشی راهبردی در تأمین انرژی کشور و توسعه اقتصادی ایران دارد. این میدان که میان ایران و قطر در خلیج فارس مشترک است، بیش از نیمی از ذخایر گاز طبیعی کشور را در خود جای داده و سهم چشمگیری در تولید روزانه گاز، میعانات گازی و خوراک واحدهای پتروشیمی دارد. توسعه فازهای مختلف این میدان، افزون بر پاسخ‌گویی به نیاز داخلی، بستر صادرات و ارزآوری پایدار را نیز برای کشور فراهم کرده است.

پارس جنوبی نه‌تنها نماد توان فنی و مدیریتی صنعت نفت و گاز ایران است، بلکه موتور محرک اقتصاد ملی در بخش انرژی به‌شمار می‌رود. عملکرد پایدار و ایمن سکوها و تأسیسات فراساحلی این میدان، تأثیر مستقیمی بر تداوم تأمین گاز در فصول سرد، تولید برق و صنایع پایین‌دستی دارد، از این رو حفظ آمادگی عملیاتی و ارتقای بازده این سکوها همواره از اولویت‌های اصلی شرکت نفت و گاز پارس و مجموعه وزارت نفت بوده است.

تعمیرات اساسی یا «اورهال» سکوهای گازی پارس جنوبی از مهم‌ترین فعالیت‌های برنامه‌ریزی‌شده در حوزه بهره‌برداری و نگهداشت تأسیسات فراساحلی محسوب می‌شود. این عملیات با هدف اطمینان از پایداری تولید، افزایش ضریب ایمنی و کاهش نرخ خرابی تجهیزات حیاتی انجام می‌گیرد. به‌دلیل شرایط سخت محیطی خلیج فارس و فشارهای

کنند. این موفقیت نمونه‌ای از تعهد و همت کارکنان در سخت‌ترین شرایط عملیاتی است. فخرزاده اظهار کرد: تعمیرات اساسی در شرایط دشوار اقلیمی و حتی در روزهای پرنش منطقه‌ای بدون توقف انجام شد. در برخی موارد مانند سکوی SPD-13C عملیات هفت روز زودتر از برنامه به پایان رسید که نشان‌دهنده تعهد و هماهنگی کامل تیم‌هاست.

وی تأکید کرد: تمام اقدام‌ها با رعایت استانداردهای زیست‌محیطی انجام شده و هیچ پسماند صنعتی به دریا راه نیافته است. انتظار می‌رود مردم نیز با صرفه‌جویی در مصرف گاز، یاری‌گر تلاشگران صنعت نفت باشند تا زمستانی بدون دغدغه برای کشور رقم بخورد.

عملیات دقیق، بدون حادثه و هم‌زمان با فشارافزایی

علی‌اصغر عادل‌نیک، رئیس عملیات تولید ناحیه یک سکوهای پارس جنوبی با اشاره به گستردگی عملیات تعمیرات اساسی سکوهای این میدان مشترک گفت: ناحیه یک شامل ۱۹ سکوی تولیدی است که هرکدام نقش مهمی در تولید پایدار گاز کشور دارند. در تابستان امسال با وجود دمای بالای ۵۰ درجه و رطوبت بیش از ۹۵ درصد، تعمیرات اساسی طبق برنامه و بدون حادثه در حال انجام است و به‌زودی به پایان می‌رسد. همکاران ما در شرایط سخت اقلیمی با تعهد و همدلی بی‌نظیری فعالیت کردند.

وی با بیان اینکه در عملیات امسال، افزون بر تعمیرات مکانیکی، تست‌های ایمنی، بازرسی خطوط لوله و به‌روزرسانی سیستم‌های کنترلی نیز انجام شد، افزود: نتیجه این اقدام‌ها افزایش قابلیت اطمینان تجهیزات و کاهش توقف‌های ناخواسته در طول سال است. رئیس عملیات تولید ناحیه یک سکوهای پارس جنوبی اظهار کرد: تلاش شبانه‌روزی متخصصان پارس جنوبی سبب شده تولید گاز بدون وقفه ادامه یابد. هدف ما این است که مردم در فصل زمستان هیچ دغدغه‌ای بابت تأمین گاز نداشته باشند.

هادی فخرزاده، رئیس تعمیرات مدیریت تولید عملیات شرکت نفت و گاز پارس با اشاره به اینکه از مجموع ۳۹ سکوی فعال پارس جنوبی، ۳۵ سکوی تحت پوشش تعمیرات اساسی قرار گرفت و تاکنون بیش از ۹۲ درصد پیشرفت حاصل شده است، بیان کرد: با تکمیل سکوی باقی‌مانده تا پایان مهر به پوشش صددرصدی می‌رسیم.

وی افزود: در سه سکوی دریایی، شش عدد شیر ۳۲ اینچی با وزن تقریبی ۱۸ تن تعویض و سیستم‌های برق اضطراری دو سکوی SPD-7 و SPD-8 با تجهیزات ساخت داخل جایگزین شدند، همچنین در بخش خطوط لوله، نقاط دارای کاهش ضخامت شناسایی، ترمیم و تقویت شد.

رئیس تعمیرات مدیریت تولید عملیات شرکت نفت و گاز پارس با بیان اینکه در میانه اجرای تعمیرات اساسی سکوها، کشور با شرایط فوق‌العاده‌ای مواجه شد، اظهار کرد: وقوع جنگ ۱۲ روزه هم‌زمان با فعالیت‌های اورهال، هیچ خللی در روند کار ایجاد نکرد. همکاران با تلاش بی‌وقفه، رعایت کامل دستورعمل‌های ایمنی و مدیریت دقیق توانستند بدون کوچک‌ترین وقفه یا آسیب، تعمیرات را ادامه دهند و تولید پایدار گاز را برای زمستان تضمین

تداوم تولید حتی در شرایط تحریم و بحران

حسام قبادی ارفعی، جانشین تعمیرات اساسی سکوهای دریایی پارس جنوبی نیز درباره ویژگی‌های فنی عملیات اورهال گفت: تعمیرات امسال با تمرکز بر تجهیزات حیاتی سکوها شامل توربین‌ها، ولوها و کمپرسورها انجام شد. با اتکا به توان داخل، بخش عمده‌ای از قطعات موردنیاز در کارگاه‌های داخلی طراحی و ساخته شد تا از وابستگی به خارج کاسته شود.

وی افزود: در این عملیات تمام سیستم‌های کنترلی، برق و ابزار دقیق مورد بازبینی قرار گرفتند. توربین‌های گازی پس از بازرسی کامل و انجام تست عملکردی دوباره وارد مدار تولید شدند و سکوها بدون توقف طولانی به تولید ادامه دادند.

جانشین تعمیرات اساسی سکوهای دریایی پارس جنوبی با اشاره به شرایط خاص منطقه گفت: با وجود محدودیت‌های ناشی از تحریم و شرایط امنیتی، عملیات در هیچ مرحله‌ای متوقف نشد. این پایداری نتیجه تجربه، برنامه‌ریزی دقیق و روحیه مسئولیت‌پذیری نیروهای داخلی است که توانسته‌اند سخت‌ترین پروژه‌ها را مدیریت کنند. ارفعی بیان کرد: اورهال موفق امسال نشان داد صنعت نفت ایران به مرحله‌ای از بلوغ فنی رسیده که حتی در شرایط دشوار نیز می‌تواند تولید پایدار را تضمین کند. این دستاورد متعلق به همه کارکنان خدوم در دریا و خشکی است.

برنامه‌ریزی دقیق، رمز موفقیت اورهال

محسن تیموری اصل، رئیس برنامه‌ریزی تعمیرات شرکت نفت و گاز پارس با اشاره به اهمیت برنامه‌ریزی در موفقیت پروژه گفت: تعمیرات اساسی امسال نتیجه ۶ ماه

برنامه‌ریزی، هماهنگی فنی و تدارکات دقیق بود. برای هر سکوی دریایی، برنامه اختصاصی تعمیرات، زمان‌بندی و دستورکارها تهیه شد تا عملیات بدون اتلاف زمان پیش برود.

وی افزود: در مجموع بیش از ۱۳۲ هزار نفرساعت کار برای اجرای ۱۲ هزار دستورکار تعمیراتی ثبت شد. این حجم کار، بیان‌کننده تلاش شبانه‌روزی صدها نفر نیروی متخصص در بخش‌های مختلف است که با رعایت اصول ایمنی، وظایف خود را به‌موقع انجام دادند.

رئیس برنامه‌ریزی تعمیرات شرکت نفت و گاز پارس ادامه داد: در پایان هر دوره تعمیرات، نشست‌های پسااورهال برگزار و تمام نقاط قوت و ضعف بررسی می‌شود تا برای سال آینده اصلاحات لازم صورت گیرد. این فرآیند یادگیری مستمر سبب افزایش بهره‌وری و کاهش توقف تولید در سال‌های اخیر شده است. تیموری اصل اظهار کرد: پارس جنوبی یک مجموعه زنده و پویاست، بنابراین استمرار تعمیرات پیشگیرانه و پیشگویانه تضمین‌کننده پایداری تولید

بدون حادثه و مطابق با برنامه به اتمام رسید و آمادگی کامل برای ورود به فصل سرد فراهم شده است. این موفقیت نتیجه تلاش جمعی کارکنان و مدیریت منسجم در همه سطوح است.

پایداری تولید، نتیجه تلاش بی‌وقفه

عملیات گسترده اورهال سکوهای پارس جنوبی در سال ۱۴۰۴، بار دیگر توانمندی، همت و خودباوری نیروهای متخصص صنعت نفت ایران را به نمایش گذاشت. اجرای هم‌زمان تعمیرات اساسی در ده‌ها سکوی گازی، آن هم در شرایط سخت اقلیمی و عملیاتی خلیج فارس، بدون هیچ‌گونه توقف تولید یا حادثه جدی، نشانه‌ای از بلوغ فنی و مدیریتی مجموعه شرکت نفت و گاز پارس است.

تجربه سال‌های اخیر نشان داده که اورهال‌های منظم و هدفمند، کلید حفظ ظرفیت تولید پایدار گاز در پارس جنوبی است. این اقدام افزون بر افزایش ضریب اطمینان تجهیزات و کاهش توقف‌های ناخواسته، سبب صرفه‌جویی قابل‌توجه در هزینه‌های نگهداری و ارتقای ایمنی کارکنان شده است. به‌ویژه در زمستان، این پایداری نقش مستقیم در تأمین مطمئن گاز مصرفی خانوارها و صنایع دارد.

اتکا به توان ساخت داخل، یکی دیگر از نقاط درخشان اورهال امسال بود؛ تجهیزاتی نظیر سیستم‌های برق اضطراری، قطعات شیرآلات و ابزار دقیق همگی با دانش و توان مهندسان ایرانی ساخته و نصب شدند. این روند نه تنها وابستگی به منابع خارجی را کاهش داده، بلکه فرصت رشد و اشتغال را در بخش‌های پایین‌دستی صنعت گاز افزایش داده است.

بی‌تردید، موفقیت عملیات امسال نتیجه همدلی، هماهنگی و تلاش بی‌وقفه کارکنان دریا و خشکی است. استمرار این مسیر، همراه با فرهنگ صرفه‌جویی در مصرف انرژی از سوی مردم، می‌تواند ضامن پایداری تولید گاز و امنیت انرژی کشور در سال‌های پیش‌رو باشد؛ مسیری که پارس جنوبی همچنان پیشتاز آن است.

در زمستان و امنیت انرژی کشور خواهد بود.

تعمیرات اساسی، ستون ثبات انرژی

پیمان کنارلند، جانشین رئیس بهره‌برداری سکوهای ناحیه ۲، درباره عملکرد این ناحیه گفت: این ناحیه شامل ۱۷ سکوی تولیدی است که بخش قابل توجهی از گاز کشور را تأمین می‌کنند. از این تعداد، ۱۶ سکوی تولیدی نیازمند تعمیرات بودند که عملیات اورهال امسال با تمرکز بر ایمنی، کیفیت و کاهش زمان توقف تولید، در حال انجام است و به‌زودی به پایان می‌رسد.

وی افزود: در این دوره تعویض شیرهای حیاتی، تست سامانه‌های ایمنی، بازرسی ضخامت خطوط لوله و تعمیر سیستم‌های کنترل از جمله اقدام‌های اصلی بود. تمام مراحل تحت نظارت مستقیم واحد اچ‌اس‌آی انجام شد تا ایمنی کارکنان و محیط زیست تضمین شود.

جانشین رئیس بهره‌برداری سکوهای ناحیه ۲ ادامه داد: یکی از دستاوردهای مهم این ناحیه اجرای برنامه‌های آموزشی برای کارکنان جدید بود تا سطح دانش فنی و آشنایی با الزامات ایمنی ارتقا یابد. همین رویکرد آموزشی سبب کاهش خطای انسانی و افزایش کیفیت عملیات شد.

کنارلند گفت: عملیات اورهال امسال در ناحیه ۲

ارزیابی کارشناسان از يك چالش چند دهه‌ای چرا نقدینگی آرام نمی‌گیرد؟

کورش پرویزیان
رئیس پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی

نرخ تورم در اقتصاد ایران در حالی برای مدتی بسیار طولانی دو رقمی بوده که تقریباً تمامی دولت‌ها در سال‌ها و دهه‌های اخیر یکی از اصلی‌ترین اهداف خود را تلاش برای مدیریت تورم و کاهش آن عنوان کرده‌اند. در واقع چالش و سوال اصلی اینجاست که چرا با وجود تمام تلاش‌های صورت گرفته، روند رو به رشد نقدینگی که هرگز در اقتصاد ایران متوقف نشده و چرا حتی بعضی طرح‌های کوتاه‌مدت نیز پس از گذشت زمان اثرگذاری خود را از دست داده‌اند؟

در این حوزه به وجود بیاورد. در نشستی که روز گذشته با حضور تعدادی از کارشناسان اقتصادی برگزار شد صاحب‌نظران این حوزه تلاش کردند تصویری دقیق‌تر از آنچه که در حوزه نقدینگی رخ داده به دست بدهند.

لزوم بازنگری در ساختار حکمرانی اقتصادی

کورش پرویزیان، رئیس پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی- ضمن بررسی روندهای تورمی و تأثیر سیاست‌های تصمیم‌گیری در

در ماه‌های گذشته با وجود آنکه دولت اعلام کرده که برنامه‌های مختلفی را برای کنترل نقدینگی و تورم در دستور کار قرار داده است اما در عمل همچنان نرخ تورم بالا باقی مانده و حتی تحت تأثیر تحولات اخیر روند صعودی نیز گرفته است. نقش و سهم بانک مرکزی در رخدادهای اینچنینی محل بحث و گمانه زنی خواهد بود و یکی از اصلی‌ترین موضوعاتی که باید برای آن راهی تازه پیدا کردن تلاش برای باز کردن راهی است که بتواند گشایشی تازه

حوزه قیمت‌گذاری کالاها پرداخت و ضمن مرور تجربه‌های اخیر کشور، بر لزوم بازنگری در ساختار حکمرانی اقتصادی تأکید کرد.

تیمور رحمانی
عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه
تهران

ریشه اصلی تورم در ناترازی‌های ساختاری اقتصاد

پس از پرویزیان، تیمور رحمانی، عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران، در این نشست، ضمن بررسی روندهای تاریخی تورم در سه دهه اخیر، تاکید کرد که ریشه

پرویزیان با مرور روندهای ارزی سال‌های اخیر، تصریح کرد: در برهه‌پای، تصمیم گرفته شد که برای جلوگیری از انتقال تورم به سبد مصرفی خانوارها، نرخ ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی مبنا قرار گیرد؛ اما با تغییر این نرخ به ۸۵۰۰ تومان و سپس شکل‌گیری بازارهای متعدد از جمله بازار نیما و بازار مبادله، قیمت ارز به تدریج به حدود ۴۰ هزار تومان رسید و در ادامه، طبق تصمیم ستاد اقتصادی دولت، در دی‌ماه همان سال نرخ در محاسبات رسمی به حدود ۷۰ هزار تومان افزایش یافت. این جهش‌های ارزی خود را به‌وضوح در آمارهای تورمی و افزایش قیمت کالاها نشان داد. وی ادامه داد: حال پرسش مهم این است که آیا تورم کنونی ناشی از افزایش قیمت نهاده‌ها و انتقال زنجیره‌ای هزینه‌ها در تولید است یا ریشه در رشد نقدینگی دارد؟ این همان بحثی است که باید با نگاه تحلیلی و تطبیقی مورد توجه قرار گیرد. پرویزیان با قدردانی از حضور اساتید و کارشناسان اقتصادی حاضر در این نشست، ابراز امیدواری کرد که جمع‌بندی این مباحث بتواند مسیر تصمیم‌سازی اقتصادی کشور را در حوزه کنترل تورم و ثبات قیمت‌ها بهبود بخشد.

وی با اشاره به اهمیت موضوع تورم و نقش آن در نظام تصمیم‌گیری کشور، اظهار کرد: در ساختار تصمیم‌گیری ما، همواره دو موضوع اساسی محل چالش بوده است؛ یکی نحوه تعیین قیمت کالاها در بازار و دیگری تأثیر سیاست‌های کنترلی بر رضایت مصرف‌کنندگان و رفتار تولیدکنندگان؛ برای ساماندهی این وضعیت، در سال‌های گذشته شورای رقابت تشکیل شد تا در حوزه‌هایی که با انحصار یا کمبود رقابت روبه‌رو هستند، ورود کند. با این حال، دخالت شورای رقابت و سایر نهادهای نظارتی و حاکمیتی مانند سازمان بازرسی کل کشور و قوه قضاییه در قیمت‌گذاری کالاها، اگرچه با هدف حمایت از مصرف‌کننده صورت گرفت، اما در برخی موارد موجب نارضایتی و بی‌ثباتی در بازار شد. رییس پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی ضمن اشاره به تجربه قیمت‌گذاری خودرو به عنوان یکی از نمونه‌های شاخص این سیاست‌ها خاطرنشان کرد: در حوزه خودرو، تصمیم‌گیری‌های متعدد شورای رقابت و سایر دستگاه‌ها باعث شد قیمت‌گذاری از مسیر طبیعی بازار فاصله بگیرد و در نتیجه، هم مصرف‌کننده و هم تولیدکننده متضرر شوند.

سرمایه تنها خرید دارایی در خارج از کشور نیست؛ وقتی مردم به جای سپرده‌گذاری یا سرمایه‌گذاری مولد، ارز یا طلا می‌خرند و نگهداری می‌کنند، یا صادرکننده ارز حاصل از صادرات را باز نمی‌گردانند، یا واردکننده بیش از نیاز واقعی ارز می‌گیرد، همه اینها شکل‌هایی از خروج سرمایه هستند. روحانی تاکید کرد: بنابراین اگر به دنبال کنترل جهش‌های ارزی هستیم، باید سیاست‌های مشوق خروج سرمایه را اصلاح کنیم. چندگانگی نرخ‌های ارز و تثبیت مصنوعی نرخ‌ها از جمله عواملی است که نه تنها سرمایه را به خروج ترغیب می‌کند، بلکه ثبات بلندمدت اقتصادی را هم از بین می‌برد.

وی در ادامه ضمن اشاره به نقش کسری بودجه در جهش‌های تورمی، خاطرنشان کرد: یکی از مهم‌ترین کانال‌های اثرگذاری کسری بودجه بر تورم، بدهی‌های پنهان در بخش‌های مختلف است. ما باید مفهوم کسری بودجه را عام‌تر ببینیم؛ نه فقط اوراقی که در بودجه عمومی منتشر می‌شود، بلکه بدهی شرکت‌های دولتی و سازمان‌های وابسته نیز بخشی از همان کسری است. بخشی از سیاست‌های حمایتی کشور در قالب بودجه سازمان هدفمندی یارانه‌ها دنبال می‌شود. اما تغییر در سیاست‌های قیمتی، مثلاً در حوزه بنزین و گازوییل، سبب شده دولت از صادرکننده فرآورده به واردکننده تبدیل شود. این مساله هم تراز پرداخت‌ها را تحت فشار قرار داده و هم منابع دولت را کاهش داده است.

سید علی روحانی
مشاور عالی وزیر امور اقتصادی و دارایی

جهش تورمی سال ۱۳۹۷ فقط محصول خروج امریکا از برجام نبود، بلکه نتیجه انباشت سیاست‌های پولی چندساله پیش از آن بود. اگر آن سیاست‌ها تغییر نمی‌کرد، حتی بدون شوک سیاسی هم احتمال بروز جهش وجود داشت. مشاور عالی وزیر اقتصاد ضمن تشریح اثرات سیاست‌های ارزی در دهه ۹۰، گفت: در این دوره، مجموعه‌ای از سیاست‌های تثبیت نرخ ارز باعث شد دوره‌هایی از ثبات مصنوعی و سپس جهش شدید را تجربه کنیم. تثبیت نرخ ارز در شرایطی که نقدینگی رشد می‌کند، عملاً انگیزه خروج سرمایه را افزایش می‌دهد. با نگاه به مفهوم گسترده «خروج سرمایه» می‌توان گفت که خروج

اصلی تورم‌های مزمن کشور در ناترازی‌های ساختاری اقتصاد، سیاست‌های مالی انبساطی و وابستگی بودجه دولت به منابع ناپایدار است. وی گفت: سیاست‌های مقطعی کنترل قیمت و سرکوب نرخ ارز در مقاطع مختلف نه تنها مانع از جهش قیمت‌ها نشده، بلکه در دوره‌های بعد با شدت بیشتری تورم را بازتولید کرده است. وی با اشاره به جهش‌های تورمی در سال‌های ۱۳۷۴، ۱۳۹۷ و ۱۴۰۱، افزود که تکرار الگوی رشد نقدینگی و کسری بودجه، نتیجه نبود انضباط مالی و ضعف در حکمرانی اقتصادی است. او تصریح کرد: تا زمانی که سیاست‌های پولی و مالی هماهنگ نباشند و ساختار تصمیم‌گیری اقتصادی بر مبنای واقعیت‌های تولید، تجارت و بودجه اصلاح نشود، مهار تورم در ایران پایدار نخواهد بود.

جهش تورمی سال ۹۷ محصول خروج امریکا از برجام نبود

سید علی روحانی، مشاور عالی وزیر امور اقتصادی و دارایی با تشریح عوامل ساختاری شکل‌دهنده تورم، ضمن تاکید بر ضرورت نگاه تحلیلی و تاریخی به جهش‌های تورمی، اظهار کرد: در تحلیل‌های زمانی، زمانی که جهش تورمی مشاهده می‌کنیم، لازم است به عقب بازگردیم و زمینه‌های سیاسی و اقتصادی سال‌های پیش از آن را بررسی کنیم.

وی افزود: یکی از خطاهای رایج در سال‌های اخیر این است که جهش‌های تورمی را صرفاً نتیجه جهش‌های ارزی می‌دانیم، در حالی که باید لایه‌های زیرین تر سیاست‌های پولی و مالی را هم واکاوی کنیم.

مشاور عالی وزیر اقتصاد متذکر شد: در حوزه انرژی و برق هم وضع مشابهی وجود دارد؛ شرکت‌های تولید و توزیع برق با قیمت بالا تولید می‌کنند اما با قیمت بسیار پایین‌تر به مصرف‌کننده می‌فروشند. این تفاوت از محل بدهی تأمین می‌شود و بدهی انباشته شرکت‌ها در نهایت به نظام بانکی منتقل می‌شود. همین روند در صندوق‌های بازنشستگی و تأمین اجتماعی نیز مشاهده می‌شود؛ اختلافات آماری چندصد هزار میلیارد تومانی بین دولت و صندوق‌ها به معنی ایجاد بدهی جدید و فشار مضاعف بر بانک‌هاست.

روحانی با اشاره به مفهوم «سلطه مالی» تصریح کرد: کسری بودجه عام، بار خود را بر دوش نظام بانکی می‌اندازد. بانک‌ها ناچارند ترازنامه خود را برای تأمین مالی دولت یا شرکت‌های وابسته گسترش دهند. در نتیجه یا خلق پول جدید رخ می‌دهد، یا تأمین مالی تولید مختل می‌شود، زیرا بخشی از دارایی بانک‌ها منجمد می‌شود. این دقیقاً همان مسیری است که از کسری بودجه به تورم ختم می‌شود. در ادامه، میثم خسروی - عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران - در نشست تحلیلی جهش‌های تورمی ایران، ضمن تأکید بر اهمیت تعریف دقیق تورم، اظهار کرد: شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) نباید با مفهوم افزایش مستمر و پایدار سطح عمومی قیمت‌ها یکسان تلقی شود؛ بانک‌ها و اقتصاددانان جهانی، در بسیاری از موارد، تعدیلات لازم را بر شاخص‌های تورمی انجام می‌دهند و تولید و انتشار داده‌های دقیق برای تحلیل سیاست پولی حیاتی است.

به گفته این کارشناس مسائل اقتصادی، بدون پول، تورم امکان ظهور و مشاهده ندارد و ورود پول به اقتصاد، زمینه شکل‌گیری تورم

را فراهم می‌کند. پول علاوه بر ایجاد توسعه مبادلات و تخصیص شدن اقتصاد، اثر رفاهی نیز دارد، اما در بلندمدت رشد پول توانایی توضیح تفاوت‌های درآمد سرانه کشورها را ندارد؛ همان چیزی که تحت عنوان «خنثی‌ای پول» مطرح است. خسروی تأکید کرد: طی کوتاه‌مدت، سیاست پولی می‌تواند اقتصاد را تحریک کند تنها اگر انتظارات تورمی فعال شود؛ در غیر این صورت، رشد پول حتی در کوتاه‌مدت اثر چندانی بر تولید و تورم ندارد. در شرایطی که اقتصاد زیر ظرفیت فعالیت می‌کند، افزایش پول بدون تحریک انتظارات تورمی می‌تواند به ثبات تولید و جلوگیری از تعمیق رکود کمک کند. وی همچنین ضمن تأکید بر ضرورت بررسی دقیق شوک‌های ارزی و ارتباط آن با سیاست‌های پولی و نرخ ارز، خاطرنشان کرد: نرخ ارز ممکن است در کوتاه‌مدت تورم را توضیح دهد، اما این رابطه محتوم نیست و نتیجه انتخاب‌های سیاست‌گذار و چارچوب‌های سیاست پولی است. تحلیل دقیق داده‌ها و شناسایی ساختارهای اقتصادی، به ویژه در شرایط شوک‌ها و محدودیت‌های ارزی، برای اتخاذ سیاست‌های پولی و کنترل تورم کوتاه‌مدت حیاتی است و نباید اثرات سیاست‌های انتخاب‌شده را به عنوان فرآیندهای طبیعی بازار تلقی کرد.

تقسیم دارایی بانک‌ها به دو گروه اقلام مشمول و غیرمشمول

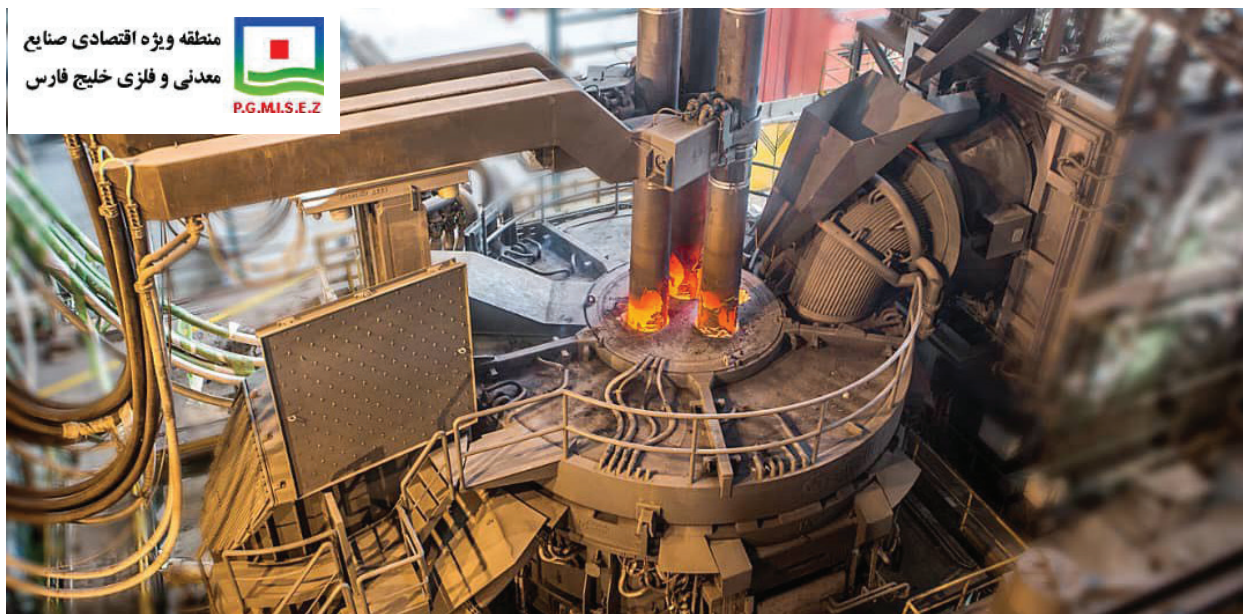
در بخش پایانی نشست تحلیلی مقایسه‌ای از جهش‌های تورمی ایران در سه دهه گذشته، علیرضا محمدی، مدیر اداره بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی ضمن اشاره به اقدامات این نهاد در مهار نقدینگی و کنترل تورم، در تشریح جهت‌گیری سیاست‌های بانک مرکزی،

اظهار کرد: همانطور که اشاره شد، هدف‌گذاری بانک مرکزی در سال‌های اخیر بر کنترل رشد دارایی‌های بانک‌ها متمرکز بوده است. در این چارچوب، اقلام دارایی بانک‌ها به دو گروه اقلام مشمول و غیرمشمول تقسیم شده‌اند تا نظارت دقیق‌تری بر ترکیب ترازنامه‌ها صورت گیرد. وی افزود: بررسی آمار عملکرد بانک‌ها نشان می‌دهد که به‌صورت کلی، بانک‌ها در رعایت سقف رشد تعیین‌شده از سوی بانک مرکزی همکاری داشته‌اند. در پایان سال ۱۴۰۲، هدف رشد ترازنامه بانک‌ها ۲۵ درصد تعیین شد و رشد واقعی تقریباً نزدیک به این هدف بود.

مدیر اداره بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی در ادامه ضمن اشاره به تغییر روندهای پولی کشور، خاطرنشان کرد: تا نیمه نخست سال ۱۴۰۳ رشد ماهانه نقدینگی در مسیر هدف‌گذاری حرکت می‌کرد، اما از نیمه دوم سال ۱۴۰۳ به بعد، رشد نقدینگی شروع به انحراف از مسیر هدف کرد. این انحراف هم‌زمان با تشدید برخی تحولات بیرونی و افزایش نرخ ارز رخ داد که باعث شد بانک مرکزی اقدامات اصلاحی را در دستور کار قرار دهد. وی تأکید کرد: در واکنش به این شرایط، از خردادماه به بعد، بانک مرکزی تلاش کرد تا با ابزارهای پولی و نظارتی، رشد نقدینگی را کنترل کند تا از رسیدن به ارقام بالاتر جلوگیری شود. این یکی از نقاط کلیدی در سیاست پولی امسال و سال آینده خواهد بود. با وجود آنکه کارشناسان در این سال‌ها بارها ابعاد مختلف ماجرای نقدینگی را تشریح کرده‌اند اما به نظر می‌رسد که هنوز در عرصه عمل اما و اگرهایی در این بخش باقی مانده، موضوعی که باید دید آیا بانک مرکزی می‌تواند برای عبور از آن راهکاری پیدا کند؟

رشد پایدار تولید و صادرات در منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس در سال ۱۴۰۳

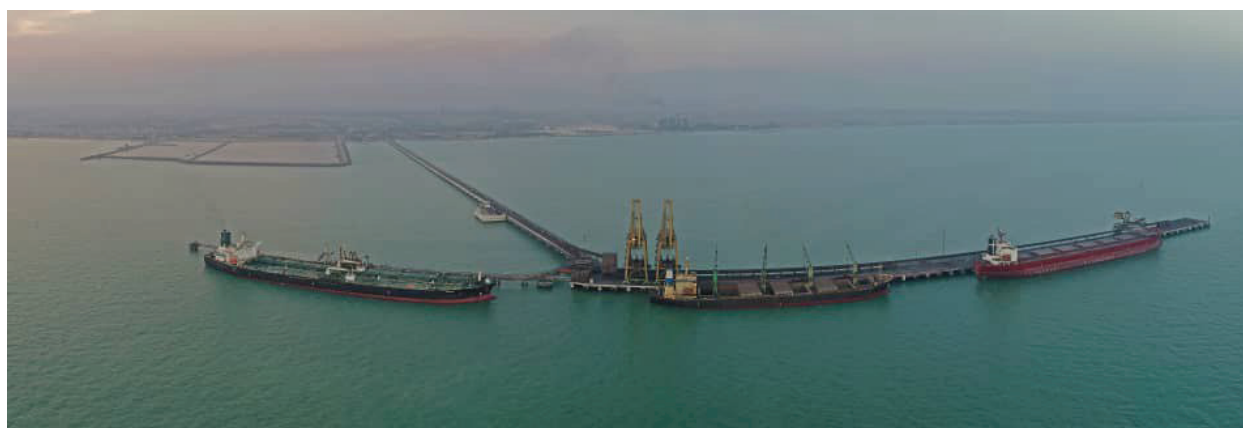

طبق داده‌های عملکردی، مجموع ارزش صادرات ثبت‌شده در منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس طی سال ۱۴۰۳ به میزان یک میلیارد و ۴۹۴ میلیون و ۹۸۳ هزار دلار ثبت شده است. این میزان صادرات عمدتاً شامل محصولات فولادی، آلومینیومی، روی، پتروشیمی و دیگر مواد معدنی است که به بازارهای کشورهای هدف صادر شده‌اند. همچنین میزان تولید شرکت‌های مستقر در منطقه بالغ بر ۸ میلیون و ۶۷۴ هزار و ۲۴۶ تن بوده است که با لحاظ تناژی نیز ۳ میلیون و ۷۵۳ هزار و ۵۲۸ تن محصول صادر شده است.

نقش برجسته فولادی‌های منطقه در صادرات

در بین شرکت‌های فعال منطقه ویژه، فولاد هرمزگان در مدت یاد شده؛ یک میلیون و ۱۱۶ هزار و ۵۱۸ تن اسلب تولید کرد و بیش از ۴۱۳ هزار تن محصول خود را با ارزش صادراتی ۲۰۱ میلیون و ۳۱۰ هزار دلار روانه بازار هدف کرد. همچنین صبا فولاد خلیج فارس نیز بیش از یک میلیون و ۱۶۱ هزار تن بریکت تولید کرد (حدود ۶۳۲ تن صادرات) که ارزش صادرات آن نیز حدود ۱۷۴ میلیون دلار اعلام شده است.

منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین مراکز صنعتی و معدنی کشور (زیر مجموعه ایمیدرو)، در سال ۱۴۰۳ عملکردی موفق در حوزه تولید و صادرات ثبت کرده است. بر اساس آمار منتشرشده، شرکت‌های مستقر در این منطقه توانسته‌اند به رغم تحریم‌ها، محدودیت‌های جهانی و نوسانات بازار، روندی صعودی در تولید و صادرات محصولات خود حفظ کنند و نقش مؤثری در توسعه صادرات غیرنفتی کشور ایفا کنند که در این زمینه عملکرد شرکت‌های فولادی مستقر در منطقه همچون فولاد هرمزگان، مادکوش، صبا فولاد خلیج فارس و فولاد کاوه جنوب برجسته بوده است.

پيرحسينلو: نقش توسعه زیرساخت ها در جذب سرمايه گذار، رشد توليد و صادرات

محمدرضا پيرحسينلو مدير منطقه ويژه اقتصادي خليج فارس در تشریح اين آمار گفت: در سال ۱۴۰۳ با حمايت های ايميدرو، شرکت های مستقر و مسئولان محلی در منطقه، پروژه های توسعه ای متعددی در حوزه زیرساخت، انرژی و لجستیک اجرا شد که تأثیر مستقیمی بر افزایش ظرفیت توليد و رشد صادرات داشت. وی با اشاره به برنامه های سال ۱۴۰۴ افزود: توسعه زیرساخت ها و اسکله های صادراتی، تامين انرژی پایدار، تکميل زنجيره توليد فولاد و آلومينيوم و جذب سرمايه گذاران جديد از مهم ترين محورهای امسال است. هدف ما تثبيت جایگاه منطقه ويژه اقتصادي خليج فارس به عنوان هاب اصلی صادرات صنایع معدنی کشور است. پيرحسينلو گفت: با توجه به استمرار رشد توليد و صادرات در سال ۱۴۰۳، انتظار می رود اين منطقه در سال جاری سهم قابل ملاحظه ای در تحقق اهداف صادرات غیرنفتی کشور داشته باشد و نقش آن در اقتصاد ملی بیش از پيش پرنگ تر شود.

همچنين شرکت مادکوش در سال ۱۴۰۳ موفق شد حدود یک ميليون و ۲۰۹ هزار تن گندله توليد کند. ارزش صادرات اين شرکت بیش از ۸۳ ميليون و ۸۰۸ هزار تن ثبت شده است. فولاد کاوه جنوب نیز یک ميليون و ۲۷۸ هزار تن بيلت ۲۵ هزار تن بيلت و یک ميليون و ۵۹۰ هزار تن آهن اسفنجی توليد کرد. ارزش صادرات اين مجموعه بالغ بر ۶۲ ميليون و ۷۸۵ هزار تن بوده است. شرکت های یاد شده توانستند با افزايش راندمان توليد و توسعه بازارهای صادراتی، سهم قابل توجهی از صادرات کل منطقه را به خود اختصاص دهد.

صنایع غير آهنی

در بخش صنایع غير آهنی، شرکت های هرمنال و آلومينيوم المهدی با توليد بیش از ۱۵۲ هزار تن شمش آلومينيوم عملکرد باثباتی داشته اند. صادرات اين شرکت ها با وجود نوسانات نرخ انرژی، رشد مثبت را تجربه کرده و نقش مهمی در حفظ تراز تجاری منطقه ایفا کرده است؛ به طوریکه ارزش صادرات اين مجموعه ها بالغ بر ۲۷۸ ميليون و ۲۳۴ هزار دلار بوده است.

اين گزارش می افزايد؛ شرکت های روی، فولاد جنوب، نفت چی، قير هرمز پارس، توکا نسوز، سنگ بایه فولاد و نیک گستر قشم نیز از ديگر توليدکنندگان منطقه ويژه اقتصادي خليج فارس محسوب می شوند که در روند توليد و صادرات محصولاتی همچون قير، شمش روی، مواد نسوز، جيوه و مواد فله نقش آفرين هستند.

زرشوران در مسیر جهش تولید؛ فاز دوم بزرگ‌ترین معدن طلای خاورمیانه آغاز شد

افزایش ۳۷ درصدی تولید در پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۴

پنج‌ماهه نخست سال افزود: «این موفقیت حاصل همدلی و تلاش نیروهای متخصص داخلی است. با راه‌اندازی فاز دوم، نه تنها ظرفیت تولید افزایش می‌یابد بلکه زنجیره‌ی ارزش طلا در داخل کشور تکمیل خواهد شد.»

مدیرعامل پیشین مجتمع، محمد پروین، نیز در پایان دوره مسئولیت خود گفته بود: «افزایش تولید در شرایط کمبود انرژی، حاصل پشتکار و برنامه‌ریزی دقیق تیم فنی زرشوران است.»

توسعه محلی و مسئولیت اجتماعی؛ از شعار تا عمل

برنامه‌های توسعه‌ای زرشوران تنها به افزایش تولید محدود نمی‌شود. این مجتمع در سال ۱۴۰۴ بخشی از سیاست خود را بر توانمندسازی جوامع محلی متمرکز کرده است. طبق توافق میان ایمیدرو و وزارت صمت، ۱۵ درصد از حقوق دولتی معادن منطقه به شهرستان تکاب اختصاص یافته تا برای زیرساخت‌های محلی، آموزش‌های مهارتی و طرح‌های اشتغال‌زایی هزینه شود. اسکندری در این باره گفت: «پایداری واقعی زمانی معنا دارد که مردم منطقه از منافع معدن بهره‌مند شوند. ایجاد واحدهای پایین‌دستی و صنایع زینتی در تکاب در همین راستا دنبال می‌شود.»

چالش‌ها؛ از انرژی تا بروکراسی

با وجود پیشرفت‌ها، معدن زرشوران همچنان با موانعی روبه‌روست. قطعی برق در فصل تابستان، کندی فرایند جذب سرمایه‌گذار فاز دوم و دغدغه‌های زیست‌محیطی از جمله چالش‌هایی است که مدیران مجتمع بر رفع آن‌ها تأکید دارند. کارشناسان نیز هشدار داده‌اند که توسعه بدون تأمین انرژی پایدار و آموزش نیروی انسانی متخصص، می‌تواند در بلندمدت کارایی طرح را کاهش دهد.

چشم‌انداز؛ تثبیت جایگاه زرشوران در بازار منطقه

به دنبال اجرای فاز دوم تا پایان سال ۱۴۰۶، انتظار می‌رود تولید سالانه معدن به بیش از سه تن طلا برسد. این تحول می‌تواند جایگاه ایران را در زنجیره‌ی ارزش جهانی طلا ارتقا دهد و زمینه‌ساز رشد صنایع جانبی در شمال‌غرب کشور شود. زرشوران در صورت تداوم مسیر فعلی، می‌تواند تا دو سال آینده به قطب اصلی تولید طلای خاورمیانه بدل گردد.

نتیجه‌گیری

عملکرد زرشوران در سال ۱۴۰۴ نشان داد که با مدیریت منسجم و برنامه‌ریزی دقیق، حتی در شرایط محدودیت انرژی نیز می‌توان مسیر رشد را ادامه داد. اکنون نگاه‌ها به فاز دوم این پروژه دوخته شده است؛ جایی که تحقق وعده‌ی سه‌برابر شدن تولید، می‌تواند نام زرشوران را به عنوان بزرگ‌ترین مجتمع طلای ایران در تاریخ صنعت معدن کشور ثبت کند.

در حالی که صنعت طلا در ایران با چالش‌های متعددی در حوزه انرژی و فناوری روبه‌روست، معدن طلای زرشوران در شمال‌غرب کشور سال ۱۴۰۴ را با دستاوردهایی کم‌نظیر پشت سر گذاشت. افزایش تولید، آغاز فاز دوم توسعه، و تمرکز بر مسئولیت اجتماعی از مهم‌ترین محوره‌های عملکرد این مجتمع ملی در سال جاری بوده است.

بر اساس داده‌های رسمی، مجتمع طلای زرشوران در پنج‌ماهه نخست سال ۱۴۰۴ موفق به تولید ۴۹۰ کیلوگرم شمش طلا شد؛ رقمی که نسبت به مدت مشابه سال گذشته (۳۵۷ کیلوگرم) رشد ۳۷ درصدی را نشان می‌دهد. در مردادماه، با وجود محدودیت‌های انرژی، تولید ماهانه به ۹۱ کیلوگرم شمش رسید و از برنامه‌ی پیش‌بینی‌شده فراتر رفت. زرشوران امسال همچنین عنوان واحد نمونه صنعتی کشور را به دلیل رشد بهره‌وری و رعایت استانداردهای زیست‌محیطی از آن خود کرد.

فاز دوم؛ از مزایده تا اجرای طرح توسعه‌ای

پس از طی مراحل اداری و دریافت مجوز از وزارت صنعت، معدن و تجارت، اوراق مزایده‌ی فاز دوم زرشوران به ارزش حدود ۱۳۰ هزار میلیارد ریال منتشر شده است. با اجرای این طرح توسعه‌ای، ظرفیت تولید معدن از حدود یک تن شمش طلا در سال به بیش از سه تن طلا و یک تن نقره افزایش خواهد یافت.

پروژه‌ی جدید شامل ایجاد واحدهای فرآوری مدرن، احداث زیرساخت‌های انرژی و راه‌اندازی صنایع پایین‌دستی برای تولید مصنوعات زینتی در منطقه است. نماینده‌ی مردم تکاب و شاهین‌دژ، محمد میرزایی قاضی، در این مورد گفت: «با اجرای فاز دوم زرشوران، بیش از ۵۰۰ فرصت شغلی جدید برای نیروهای بومی ایجاد خواهد شد. همچنین ۱۵ درصد از حقوق دولتی معادن برای توسعه‌ی زیرساخت‌های شهرستان تکاب اختصاص می‌یابد.»

مدیرعامل جدید و برنامه‌ی سه‌برابری تولید

در سال جاری، دکتر جعفر صادق اسکندری به عنوان مدیرعامل جدید مجتمع زرشوران منصوب شد. وی در نخستین نشست خبری خود اظهار داشت: «زرشوران امروز تنها یک معدن نیست؛ نمادی از توان فنی و دانش بومی در حوزه‌ی فلزات گرانبهاست. هدف ما سه‌برابر کردن ظرفیت تولید طلا و حرکت به سوی بهره‌وری پایدار است.» اسکندری با اشاره به رشد ۳۷ درصدی تولید در

معدن جایگزین نفت "واقعیتی در حال تحقق"

از قبیل تحریم‌های ظالمانه خارجی، مشکلات اداری، بانکی و زیرساختی داخلی بوده‌اند. با توجه به نقش کلیدی صادرات در کاهش نرخ بیکاری، افزایش تولید، ثبات بازار و ارتقای امنیت اقتصادی و ملی، عزم و اراده صادرکنندگان ایرانی در استمرار تولید و صدور کالاهای رقابت‌پذیر، مثال‌زدنی بوده است.

صادرکنندگان در خط مقدم جنگ اقتصادی، بار مقابله با تحریم‌ها را بر دوش دارند و با همت و هوشمندی خود، چرخه تولید و اشتغال را زنده نگه‌داشته‌اند. این همان جایی است که اقتصاد مبتنی بر منابع پایان‌ناپذیر انسانی و معدنی جایگزین اقتصاد نفتی می‌شود. همان راهبردی که رهبر معظم انقلاب طی دو دهه گذشته همواره بر آن تأکید داشته‌اند، تا جایی که نام‌گذاری پی‌درپی سال‌ها بر محور تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرینی، نشانگر نگاه ژرف ایشان به پیوند بین اقتصاد و عزت ملی است.

در این مسیر، شرکت ملی صنایع مس ایران و به‌ویژه مجتمع عظیم مس سرچشمه رفسنجان، نقشی محوری و افتخارآمیز ایفا کرده است و با تکیه بر توان نیروهای متخصص ایرانی، مسیر خودکفایی صنعتی را پیموده و به الگویی از «اقتصاد مقاومتی در عمل» تبدیل شده است.

امروز شعار «معدن جایگزین نفت» دیگر یک آرمان نیست، بلکه واقعیتی در حال تحقق است؛ واقعیتی که در آن مجتمع مس سرچشمه به عنوان یکی از بزرگ‌ترین واحدهای تولیدی و صادراتی کشور، سهمی تعیین‌کننده در ارزآوری، اشتغال‌زایی و تداوم جریان تولید ملی دارد.

روز ملی صادرات، فرصتی است تا بار دیگر بر این حقیقت تأکید کنیم که صادرات نه صرفاً یک فعالیت اقتصادی، بلکه یک وظیفه ملی و استراتژیک است؛ وظیفه‌ای که با هم‌افزایی صنعت، دولت، دانشگاه و رسانه، می‌تواند ایران را به جایگاهی شایسته در زنجیره ارزش جهانی برساند.

ضمن تبریک به همه فعالان اقتصادی و صادرکنندگان پرتلاش کشور، به‌ویژه همکاران ساعی در صنعت عظیم مس ایران، ایمان دارم که با نهادینه‌سازی فرهنگ «صادرات دانا» محور و ارزش‌افزا، آینده‌ای روشن‌تر از همیشه در انتظار ملت بزرگ ایران خواهد بود.

اصغر صالحی

مدیر مجتمع مس سرچشمه رفسنجان

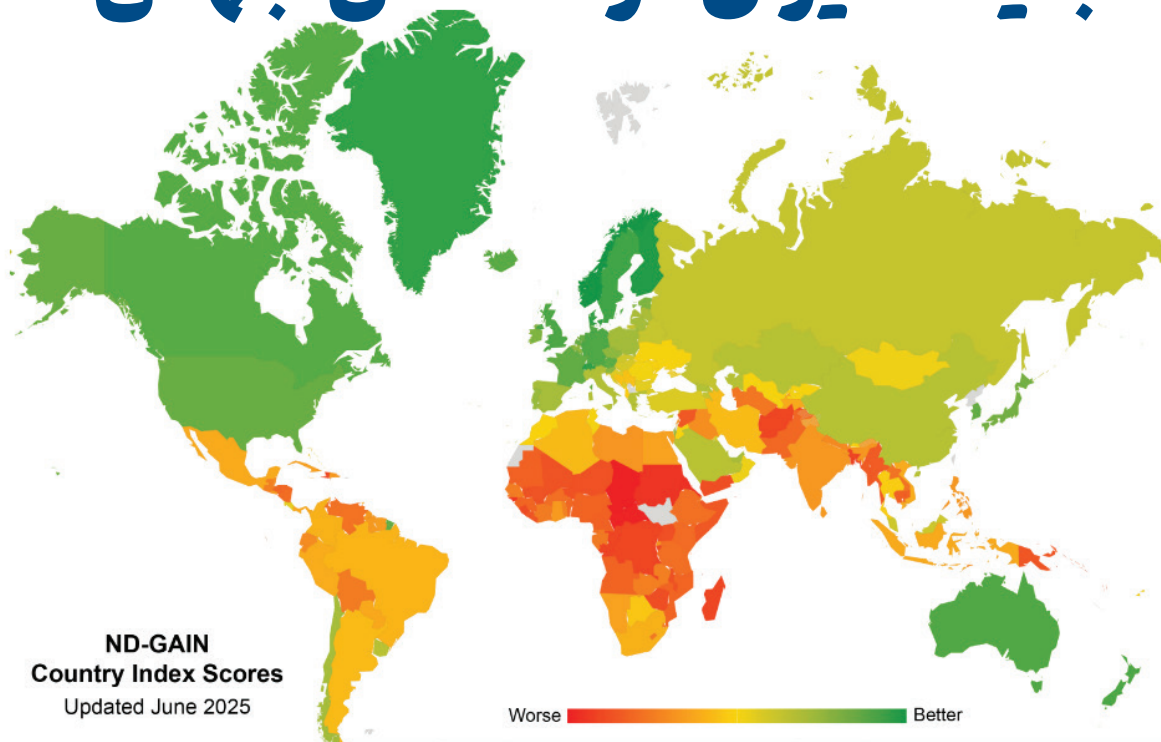
صادرات یکی از ستون‌های اصلی اقتصاد و رفاه هر کشور است؛ فرآیندی که دروازه ورود به بازارهای جهانی را می‌گشاید و موتور محرک توسعه پایدار، اشتغال‌آفرینی، ثبات اقتصادی و افزایش سرمایه ملی به شمار می‌آید.

در جهان امروز، هیچ اقتصادی بدون حضور مؤثر در عرصه صادرات، به جایگاه واقعی خود دست نخواهد یافت و پایه‌های رشد کشورهای توسعه‌یافته بر ارزش‌آفرینی و حضور پویا در بازارهای جهانی استوار است.

در این میان، صادرات غیرنفتی مبتنی بر ارزش افزوده، همان مسیر درست و آینده‌نگری است که ایران نیز باید با قدرت و استمرار در آن گام بردارد و چرخشی بنیادین از خام‌فروشی به تولید و صادرات محصولات با ارزش افزوده بالا رخ دهد.

در سال‌های اخیر، فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان کشور، به‌ویژه در مناطق صنعتی و معدنی، با چالش‌های متعددی در مسیر صادرات

ایران در رتبه ۸۷ شاخص جهانی تاب آوری اقلیمی؛ توسعه پایدار، تغییرات اقلیمی و جایگاه ایران در شاخص جهانی

این روندها، مستقیماً بر آینده کشورها اثر می‌گذارند. در چنین شرایطی، حرکت به سمت توسعه پایدار دیگر انتخابی داوطلبانه نیست، بلکه ضرورتی برای بقای نسل‌های امروز و فرداست. توسعه پایدار فرایندی است که به گونه‌ای نیازهای امروز را برآورده می‌کند که توان نسل‌های آینده برای تأمین نیازهای خود به خطر نیفتد؛ و بر سه بُعد اصلی اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی تکیه دارد. نگاهی به نتایج برخی پروژه‌های توسعه‌ای در ایران نشان می‌دهد که بسیاری از این طرح‌ها در عمل پایدار نبوده‌اند؛ چرا که با شتاب‌زدگی و صرفاً برای پاسخ به نیازهای نسل امروز اجرا شده و در این میان، حقوق نسل‌های آینده و ملاحظات زیست‌محیطی نادیده گرفته شده است.

با این حال، هدف ما از طرح این موضوع پیدا کردن مقصر نیست؛ چرا که معتقدیم برای ارزیابی هر تصمیم باید شرایط همان زمان تصمیم‌گیری را در نظر گرفت. چه بسا بسیاری از منتقدانی که امروز زبان به انتقاد گشوده‌اند، اگر در همان شرایط بودند، همان مسیر و تصمیمات را انتخاب می‌کردند. پرسش اساسی اما این است که امروز چه راهی پیش رو داریم و چگونه می‌توانیم از تکرار آن الگوهای ناپایدار جلوگیری کنیم ما بر این باوریم که افتادن در دام مقصریابی یا بازی سرزنش، نه‌تنها امنیت روانی متخصصان را برای اصلاح وضعیت موجود از بین می‌برد، بلکه اعتماد عمومی را نیز خدشه‌دار می‌کند. این در حالی است که حل مسئله تغییرات اقلیمی و پیامدهای آن بیش از هر چیز نیازمند سرمایه اعتماد عمومی و همکاری همگانی است ما بر این باوریم که افتادن در دام مقصریابی یا بازی سرزنش، نه‌تنها امنیت روانی متخصصان را برای اصلاح وضعیت موجود از بین می‌برد، بلکه اعتماد عمومی را نیز خدشه‌دار می‌کند. این در حالی است که حل مسئله تغییرات اقلیمی و پیامدهای آن بیش از هر چیز نیازمند سرمایه اعتماد عمومی و همکاری همگانی

تغییرات اقلیمی دیگر یک پیش‌بینی علمی نیست، بلکه واقعیتی ملموس است که زندگی اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی کشورها را تهدید می‌کند. بر اساس آخرین گزارش شاخص جهانی ND-GAIN ایران در میان بیش از ۱۸۰ کشور رتبه ۸۷ را کسب کرده؛ جایگاهی که نشان می‌دهد کشور در برابر تهدیدهای اقلیمی نسبتاً آسیب‌پذیر است اما به دلیل ضعف در آمادگی نهادی، اقتصادی و اجتماعی، فاصله‌ای جدی با مسیر توسعه پایدار دارد.

به گزارش روابط عمومی ایمپاسکو، تورج زارع مدیرعامل شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران در مقاله‌ای به تغییرات اقلیمی در ایران و بر مبنای شاخص جهانی تاب آوری اقلیمی پرداخته است:

تغییرات اقلیمی واقعیتی انکارناپذیر است. افزایش دما، تغییر الگوهای بارش، بالا آمدن سطح دریاها و تشدید رخدادهای طبیعی، امروز نه فقط محیط زیست، بلکه اقتصاد، سلامت و زندگی اجتماعی ما را تهدید می‌کند. کمبود منابع آب، تخریب اکوسیستم‌ها و فشارهای زیست‌محیطی در کنار

بیش از ۱۸۰ کشور کسب کرده است. این رتبه نشان می‌دهد که ایران در میانه جدول، اما با فاصله قابل توجه از کشورهای پیشرو قرار دارد.

آسیب‌پذیری ایران: امتیاز ایران در بخش آسیب‌پذیری ۰.۳۷۶ از یک است؛ به این معنا که کشور در برابر تهدیدهای اقلیمی در وضعیت «نسبتاً آسیب‌پذیر اما هنوز قابل مدیریت» قرار دارد. این آسیب‌پذیری خود را در حوزه‌های گوناگون نشان می‌دهد:

منابع آب: تکرار خشکسالی‌ها و برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی.

غذا و کشاورزی: کاهش امنیت غذایی و فشار بر کشاورزی سنتی در شرایط کم‌آبی.

سلامت: افزایش بیماری‌های ناشی از گرما و آلودگی هوا.

اکوسیستم: افت تنوع زیستی و فرسایش خاک. شهرها و سکونتگاه‌ها: افزایش ریسک سیلاب و جزایر گرمایی شهری.

زیرساخت‌ها: فرسودگی و مقاومت اندک در برابر حوادث طبیعی.

این‌ها نشانه‌هایی است که بیان می‌کند ایران در معرض تهدید قرار دارد، اما همچنان می‌توان با سیاست‌گذاری درست این وضعیت را کنترل کرد.

آمادگی ایران: امتیاز ایران در بخش آمادگی ۰.۳۴۱ است؛ عددی پایین که بیانگر فاصله زیاد کشور از سطح مطلوب است. ضعف آمادگی ایران در سه بُعد مشخص‌تر می‌شود:

اقتصادی: محدودیت در تأمین سرمایه برای پروژه‌های پایدار و وابستگی شدید به درآمدهای نفتی. حکمرانی: کمبود شفافیت، ضعف در سیاست‌گذاری‌های پایدار و هماهنگی بین نهادها.

اجتماعی: پایین بودن سطح آموزش و آگاهی عمومی نسبت به تغییرات اقلیمی و ضرورت تغییر الگوهای مصرف.

است. سؤال این است که چه باید بکنیم؟ برای آنکه بدانیم چه باید انجام دهیم، نخست باید بدانیم در کجا ایستاده‌ایم. و برای آنکه جایگاه واقعی خود را بشناسیم، ناگزیر باید به شاخص‌های علمی و مدون جهانی نگاه کنیم.

سنجش تاب‌آوری اقلیمی شاخص ND-GAIN

برای آنکه بدانیم در چه موقعیتی هستیم، باید به ابزارهای علمی و معتبر جهانی تکیه کنیم. یکی از مهم‌ترین این ابزارها شاخص ND-GAIN است؛ شاخصی که توسط دانشگاه نوتردام آمریکا طراحی و از سال ۲۰۱۳ به‌طور منظم به‌روز می‌شود. این شاخص تصویری جامع از توانایی کشورها در مقابله با تغییرات اقلیمی ارائه می‌دهد و به رهبران کمک می‌کند تصمیم‌های خود را نه بر اساس حدس و گمان، بلکه بر پایه داده‌های علمی اتخاذ کنند. ND-GAIN در حقیقت دو بُعد اصلی را بررسی می‌کند:

آسیب‌پذیری (Vulnerability): نشان می‌دهد یک کشور تا چه اندازه در برابر تهدیدهایی مانند خشکسالی، سیلاب، تغییر الگوهای بارش و فشار بر منابع طبیعی و اکوسیستم‌ها آسیب‌پذیر است. مقیاس آن بین ۰ تا ۱ است؛ ۰ بهترین وضعیت و ۱ بدترین. آمادگی (Readiness): بیانگر ظرفیت اقتصادی، نهادی و اجتماعی کشور برای جذب سرمایه، استفاده از فناوری و اجرای سیاست‌های سازگارانه است. این شاخص نیز بین ۰ تا ۱ محاسبه می‌شود، با این تفاوت که هرچه عدد بزرگ‌تر باشد وضعیت کشور بهتر است. اما این دو بعد کلی خودشان از زیرشاخه‌های مهمی تشکیل شده‌اند:

زیرشاخه‌های آسیب‌پذیری (۶ حوزه): غذا، آب، سلامت، خدمات اکوسیستم، مسکن انسانی و زیرساخت‌ها. اینها نشان می‌دهند که تغییرات اقلیمی چگونه بر امنیت غذایی، منابع آبی، سلامت عمومی، اکوسیستم طبیعی، تاب‌آوری شهرها و شبکه‌های حیاتی کشور اثر می‌گذارند.

زیرشاخه‌های آمادگی (۳ حوزه): اقتصادی، حکمرانی و اجتماعی. اینها بیانگر ظرفیت کشور در جذب سرمایه، کیفیت نهادها و سیاست‌گذاری، و همچنین سطح آموزش و سرمایه انسانی برای پاسخ به بحران‌ها هستند.

ترکیب این ۹ حوزه، تصویری دقیق از نقاط ضعف و قوت هر کشور می‌سازد. بنابراین وقتی از عددی مثل «۰.۳۷۶ آسیب‌پذیری» یا «۰.۳۴۱ آمادگی» برای ایران صحبت می‌کنیم، این مقادیر نتیجه جمع‌بندی ده‌ها شاخص جزئی‌تر در این زیرشاخه‌ها هستند.

امتیاز کلی کشورها سپس به بازه ۰ تا ۱۰۰ تبدیل می‌شود تا مقایسه آسان‌تر باشد. به همین دلیل، ND-GAIN به نوعی قطب‌نمای جهانی برای سنجش تاب‌آوری اقلیمی کشورها شناخته می‌شود؛ ابزاری که هم برای سیاست‌گذاران ملی و هم برای شرکت‌ها و سازمان‌های بزرگ اهمیت دارد. چرا که بدون شناخت جایگاه واقعی خود در این نقشه جهانی، امکان طراحی راهبردهای درست برای آینده وجود نخواهد داشت.

جایگاه ایران در شاخص ND-GAIN

طبق آخرین گزارش (۲۰۲۳)، ایران در شاخص جهانی ND-GAIN رتبه ۸۷ را میان

پیامدهای منطقه‌ای و خطر مهاجرت اقلیمی: با نگاهی به نقشه شاخص ND-GAIN روشن می‌شود که بسیاری از کشورهای همسایه ایران در وضعیت قرمز یا نارنجی قرار دارند؛ یعنی آسیب‌پذیری بالا و آمادگی پایین در برابر تغییرات اقلیمی. این وضعیت نشان می‌دهد که منطقه ما با چالش‌های اقلیمی جدی‌تری روبه‌روست. یکی از مهم‌ترین پیامدهای این شرایط، مهاجرت اقلیمی است. هرچه کشورهای پیرامونی بیشتر درگیر بحران‌هایی مانند خشکسالی، کمبود آب، بی‌ثباتی کشاورزی و کاهش کیفیت زندگی شوند، فشار بر مرزهای ایران برای جذب موج‌های مهاجرتی افزایش می‌یابد. چنین روندی می‌تواند به شکل مستقیم بر امنیت غذایی و منابع آب داخلی فشار وارد کند، نیاز به زیرساخت‌های جدید شهری و خدمات اجتماعی را افزایش دهد، و در نهایت آسیب‌پذیری ایران را بیش از پیش بالا ببرد. به بیان دیگر، حتی اگر ایران بتواند با سیاست‌گذاری درست سطح آسیب‌پذیری داخلی خود را کنترل کند، بحران‌های منطقه‌ای و موج‌های مهاجرتی ناشی از اقلیم می‌تواند یک متغیر خارجی تأثیرگذار باشد که تاب‌آوری کشور را کاهش دهد. این موضوع نشان می‌دهد که راهکارهای ایران برای سازگاری با تغییر اقلیم نمی‌تواند صرفاً در چارچوب مرزهای ملی تعریف شود، بلکه نیازمند دیپلماسی اقلیمی، همکاری‌های منطقه‌ای و مدیریت هوشمندانه منابع است تا اثرات این تهدید چندلایه کاهش یابد.

سازگاری و توسعه توانایی؛ مهم‌ترین وظیفه سازمان‌ها در مواجهه با تغییرات اقلیمی
اگرچه سیاست‌های کاهش آلودگی و کاستن از انتشار گازهای گلخانه‌ای ضرورتی انکارناپذیر دارند، اما در شرایط کنونی ایران، مهم‌ترین وظیفه سازمان‌ها سازگاری با تغییرات اقلیمی است. در ادبیات تغییرات اقلیمی، «سازگاری» (Adaptation) به معنای اقداماتی است که اثرات منفی تغییر اقلیم بر انسان، زیرساخت‌ها و اکوسیستم‌ها را به حداقل برساند و در عین حال ظرفیت‌های جدیدی برای تاب‌آوری و بهره‌گیری از

به زبان ساده، ایران می‌داند که با چه تهدیدهایی روبه‌روست، اما ابزار و ظرفیت کافی برای مقابله سریع و مؤثر با آن‌ها در اختیار ندارد.

نگاهی به روند دو دهه گذشته نشان می‌دهد جایگاه ایران رو به افول بوده است. در دهه ۲۰۰۰ کشور رتبه‌ای میان ۶۳ تا ۶۷ داشت، اما این موقعیت به تدریج از دست رفت و در سال ۲۰۲۳ ایران به رتبه ۸۷ سقوط کرد. این افت نه به دلیل افزایش ناگهانی تهدیدها، بلکه بیشتر ناشی از عقب‌ماندن در تقویت زیرساخت‌ها و کاهش آسیب‌پذیری است؛ در حالی که بسیاری از کشورها در همین مدت توانسته‌اند جایگاه خود را بهبود بخشند.

امتیاز پایین ایران در هر دو بُعد آسیب‌پذیری و آمادگی، این کشور را در ربع پایین‌چپ ماتریس ND-GAIN قرار می‌دهد. مقایسه با سایر کشورها نشان می‌دهد که آسیب‌پذیری‌های فعلی ایران هنوز در سطحی قابل مدیریت است، اما تنها با ارتقای سطح آمادگی است که می‌توان زمینه سازگاری مؤثر با چالش‌های اقلیمی آینده را فراهم کرد. بر اساس رتبه‌بندی جهانی، ایران از نظر آسیب‌پذیری در جایگاه ۱۲۲ و از نظر آمادگی در رتبه ۱۱۱ قرار دارد.

فرصت‌های ناشی از تغییر اقلیم ایجاد کند.» این تعریف نشان می‌دهد که سازگاری صرفاً به معنای «دفاع در برابر خطر» نیست؛ بلکه شامل شناسایی و بهره‌گیری از فرصت‌ها نیز می‌شود. تجربه جهانی نشان داده است که با رویکرد سازگاری می‌توان سیستم‌های اجتماعی، فیزیکی و طبیعی را پایدارتر ساخت. از همین رو، کشورها و سازمان‌ها به سراغ اقداماتی چون مدیریت منابع محدود، بهبود زیرساخت‌های ناکافی، مقابله با خشکسالی و آتش‌سوزی، آماده‌سازی برای مهاجرت‌های اقلیمی و حتی پیشگیری از منازعات اجتماعی ناشی از فشار بر منابع کمیاب رفته‌اند.

با این حال، سازگاری تنها به سیاست‌های فنی و زیرساختی محدود نمی‌شود. واقعیت این است که بخش بزرگی از موفقیت آن به عواملی وابسته است که کمتر دیده می‌شوند؛ یعنی فرهنگ سازمانی و مهارت‌های نرم. سازگاری یک پروژه عمرانی یا یک بسته فناوری صرف نیست، بلکه فرایندی اجتماعی - سازمانی است که تنها در سایه اعتماد، گفت‌وگو و همکاری جمعی به نتیجه می‌رسد.

اجرای سیاست‌های سازگاری نیازمند فضایی است که در آن کارشناسان، مدیران و تصمیم‌گیران بتوانند آزادانه و بدون ترس از سرزنش یا برچسب سیاسی دیدگاه‌های خود را بیان کنند. در غیر این صورت، نظرات کارشناسی به حاشیه رانده می‌شوند، متخصصان دلسرد خواهند شد و ظرفیت اصلاح وضعیت موجود به تدریج از بین خواهد رفت. تجربه‌های جهانی نشان داده است که در نبود امنیت روانی، حتی بهترین ساختارها و بیشترین منابع مالی نیز نمی‌توانند به تاب‌آوری واقعی منجر شوند.

به علاوه، سازگاری تنها با علوم و فناوری‌های وارداتی ممکن نیست. تحقق آن وابسته به شناخت عمیق از فرهنگ استفاده مردم، فرهنگ کار و فرهنگ تولید است؛ عناصری که در هر جامعه‌ای ماهیت خاص خود را دارند و تنها از طریق بهره‌گیری از دانش و ظرفیت‌های بومی می‌توانند به درستی به کار گرفته شوند. این خود یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های سازگاری در ایران است؛ زیرا نبود امنیت روانی در سازمان‌ها و فضای عمومی باعث می‌شود ظرفیت‌های بومی و خلاقیت‌های محلی به جای آنکه به خدمت گرفته شوند، به حاشیه رانده شوند یا از میان بروند.

از همین رو، مهارت‌های نرم (Soft Skills) جایگاهی کلیدی در فرایند سازگاری

پیدا می‌کنند. توانایی گفت‌وگوی سازنده، گوش‌دادن فعال، مدیریت تعارض، حل مسئله جمعی و رهبری مشارکتی همان‌قدر برای موفقیت سازگاری حیاتی‌اند که فناوری‌های نوین در حوزه آب یا انرژی. این مهارت‌ها امکان می‌دهند سازمان‌ها از تضارب آرا به تصمیم‌های هوشمندانه و عملی برسند و اجماعی واقعی شکل بگیرد.

ایران در گذشته نشان داده که توان سازگاری دارد. قنات‌ها نمونه‌ای روشن از راه‌حل‌های بومی برای مواجهه با اقلیم خشک بوده‌اند. اما امروز، در عصر تغییرات شتابان اقلیمی، کافی نیست که صرفاً به میراث گذشته تکیه کنیم یا از فناوری‌های بیرونی استفاده نماییم. آنچه اکنون ضروری است، ترکیب ظرفیت‌های سخت‌افزاری (فناوری، سرمایه، زیرساخت) با ظرفیت‌های نرم‌افزاری (مهارت‌های نرم، امنیت روانی، سرمایه اجتماعی و فرهنگ بومی) است. غفلت از هر یک، دیگری را بی‌اثر خواهد کرد.

در ایران امروز، آموزش و نهادهای سازگاری این مهارت‌ها دیگر یک انتخاب لوکس یا حاشیه‌ای نیست، بلکه ضرورتی حیاتی است. سازگاری تنها زمانی مؤثر خواهد بود که سازمان‌ها، دولت‌ها و جامعه مدنی بتوانند با تکیه بر دانش بومی، امنیت روانی و مهارت‌های نرم، راه‌حل‌های پایدار برای آینده طراحی کنند.

تجربه ایران در تحریم؛ از چالش‌ها به سوی فرصت‌های جدید

قاسم بیک محمد
تحلیلگر مسائل آسیای مرکزی

یک تحلیلگر مسائل آسیای مرکزی در مقاله‌ای نوشت: بازگشت تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران، چالش‌های اقتصادی جدیدی را برای این کشور به همراه داشته است. با این حال، تجربه سال‌ها تحریم و فشارهای بین‌المللی به ایران اجازه داده تا از این وضعیت به‌عنوان فرصتی برای تقویت خودکفایی، گسترش روابط اقتصادی با کشورهای همسایه و تنوع‌بخشی به صادرات خود استفاده کند.

۵۷.۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۴ رسیده است. این روند نشان‌دهنده توانایی ایران در تنوع‌بخشی به اقتصاد خود و کاهش وابستگی به نفت است. بازار داخلی وسیع: ایران با جمعیتی افزون بر ۸۰ میلیون نفر، یک بازار داخلی بزرگ و جذاب برای تولیدکنندگان داخلی دارد. این بازار می‌تواند به‌عنوان یک منبع مهم درآمد و حمایت از صنایع محلی عمل کند و به کاهش اثرات منفی تحریم‌ها کمک کند. تجربه در مقابله با تحریم‌ها: ایران نزدیک به پنج دهه تحت تحریم‌های بین‌المللی زندگی کرده و در این مدت تجربیات قابل توجهی در مقابله با این چالش‌ها به دست آورده است. این تجربه به ایران این امکان را می‌دهد که راهکارهایی برای کاهش تأثیرات منفی تحریم‌ها توسعه دهد.

تنوع در همکاری‌های اقتصادی: ایران با کشورهای آسیای مرکزی، از جمله تاجیکستان، در زمینه‌هایی همکاری می‌کند که تحت تحریم‌ها قرار ندارند. این همکاری‌ها شامل تجارت در زمینه‌های غیرتحریمی و استفاده از ارزهای ملی و سیستم‌های مبادله‌ای است که می‌تواند به کاهش تأثیرات تحریم‌ها کمک کند.

نکات منفی

با وجود این نقاط قوت، ایران هنوز با چالش‌های جدی مواجه است: محدودیت در دسترسی به بازارهای جهانی: تحریم‌ها ممکن است دسترسی ایران به بازارهای جهانی، سیستم بانکی بین‌المللی و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی را محدود کند که می‌تواند بر رشد اقتصادی تأثیر منفی بگذارد.

مشکلات اقتصادی و اجتماعی: تأثیرات تحریم‌ها می‌تواند به تضعیف ارزش پول ملی و افزایش فشار بر اقشار کم‌درآمد منجر شود. دولت باید برای کاهش آسیب‌پذیری این اقشار، یارانه‌ها و بسته‌های حمایتی ارائه دهد.

تأثیرات بر صادرات نفت: اگرچه صادرات نفت به‌طور مستقیم ممنوع نیست، اما محدودیت‌های بانکی و دریایی ممکن است مشکلاتی را برای صادرات نفت ایجاد کند. این در حالی است که نفت یکی از عوامل کلیدی توسعه اقتصادی ایران به شمار می‌رود.

نتیجه‌گیری

در نهایت، ایران با وجود چالش‌های موجود، می‌تواند از مزایای همکاری با قدرت‌های بزرگ و بازار داخلی وسیع خود بهره‌برداری کند. تجربیات گذشته و توانایی در تنوع‌بخشی به اقتصاد، به ایران این امکان را می‌دهد که در برابر تحریم‌ها مقاومت کند و بر فرصت‌های جدید تمرکز نماید. در حالی که تحریم‌ها همچنان به‌عنوان یک چالش باقی می‌مانند، ایران می‌تواند از ظرفیت‌های خود برای کاهش تأثیرات منفی این وضعیت بهره‌برداری کند.

قاسم بیک محمد، تحلیلگر مسائل آسیای مرکزی، با بررسی چالش‌ها و فرصت‌های جدید ایران در دوران تحریم نوشت: بازگشت تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران بار دیگر این کشور را در برابر چالش‌های اقتصادی قرار داده است. با این حال، تجربه سال‌ها تحریم و فشارهای بین‌المللی به ایران این امکان را داده که از این شرایط به‌عنوان فرصتی برای تقویت خودکفایی، گسترش روابط اقتصادی با کشورهای همسایه و تنوع‌بخشی به صادرات خود بهره‌برداری کند.

بیک محمد در مقاله خود آورده است: در چند دهه اخیر، ایران به‌عنوان کشوری که تحت فشارهای اقتصادی و سیاسی ناشی از تحریم‌های بین‌المللی قرار داشته، تجربیات ارزشمندی در مواجهه با این چالش‌ها به دست آورده است. بازگشت تحریم‌های سازمان ملل در سال ۲۰۲۵، بار دیگر این فشارها را تشدید کرده، اما ایران با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی و روابط اقتصادی با قدرت‌های بزرگ، تلاش کرده تا از این وضعیت به نفع خود بهره‌برداری کند.

نکات مثبت برای ایران

تقویت همکاری با قدرت‌های بزرگ: ایران با تکیه بر روابط راهبردی خود با چین و روسیه، توانسته است به منابع جدید اقتصادی و تجاری دست یابد. این کشور به‌عنوان بزرگ‌ترین خریدار نفت ایران، به‌ویژه در شرایط تحریم، به‌طور مداوم به همکاری با تهران ادامه خواهد داد.

افزایش صادرات غیرنفتی: ایران در سال‌های اخیر به‌ویژه در شرایط تحریم، بر صادرات غیرنفتی تمرکز کرده و موفق به افزایش این صادرات به میزان قابل توجهی شده است. به‌طوری که صادرات غیرنفتی این کشور از ۳۲.۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۲ به

مهندس سید شجاع‌الدین امامی رئوف دبیر انجمن صنایع نساجی ایران عنوان کرد: صادرات نساجی در تنگنای ارزی و تحریم

سید شجاع‌الدین امامی رئوف
دبیر انجمن صنایع نساجی ایران

تسهیل مقررات، حتی در شرایط بحران و فورس مازور، اهمیت بالایی دارد. نهادهایی مانند ستاد جنگی می‌توانند با سرعت عمل بالاتر تصمیم‌گیری کنند تا بخش خصوصی دچار وقفه نشود.

انتظارات شما از دولت و نهادهای مرتبط چیست؟

مهندس امامی رئوف توضیح دادند: انتظار اصلی ما اجرای قوانین موجود است، به ویژه قانون بهبود محیط کسب و کار که حمایت از بخش خصوصی را تضمین می‌کند و بر مشارکت فعال بخش خصوصی در تصمیم‌گیری‌ها تأکید دارد. علاوه بر این، در شرایط فعلی که تحریم‌ها و مکانیزم ماشه محدودیت ایجاد کرده‌اند، دولت باید با اولویت‌بندی و تأخیر در زمان‌بندی اجرای برخی مقررات، امکان عملکرد سریع و چابک واحدهای تولیدی را فراهم کند.

پیام شما به صادرکنندگان فعال در صنعت نساجی چیست؟

مهندس امامی رئوف دبیر انجمن صنعت نساجی ایران در آخر افزودند که همواره باید با امید و انگیزه به آینده نگاه کنیم. علی‌رغم مشکلات و محدودیت‌های موجود، روزهای خوبی در انتظار صنعت نساجی کشور است. با تلاش و همت بیشتر، پتانسیل‌های فنی، دانشی و نیروی انسانی متخصص کشور را به کار خواهیم گرفت و به جایگاه واقعی خود در اقتصاد و تجارت بین‌الملل خواهیم رسید.

به مناسبت روز ملی صادرات، گفت‌وگویی داشتیم با مهندس سید شجاع‌الدین امامی رئوف، دبیر انجمن صنایع نساجی ایران، درباره وضعیت کنونی صادرات، چالش‌های پیش‌رو و چشم‌انداز بازارهای هدف. او ضمن اشاره به ظرفیت‌های گسترده تولید داخلی، مهم‌ترین موانع توسعه صادرات را سیاست‌های چندرخی ارزی و محدودیت‌های بین‌المللی برشمرد و بر ضرورت حمایت دولت از صادرکنندگان و تسهیل تصمیم‌گیری‌های بخش خصوصی تأکید کرد.

جناب آقای مهندس امامی، ارزیابی شما از وضعیت کنونی صادرات در صنعت نساجی ایران چیست؟

امامی رئوف دبیر انجمن صنایع نساجی گفتند که صنعت نساجی ایران یکی از قدیمی‌ترین و گسترده‌ترین زنجیره‌های ارزش تولید در دنیا است و ما در کشور نیز این ظرفیت را با تولید الیاف، گرانول پلی‌استر و پلی‌پروپیلن، نخ، منسوجات بافته و نبافته، پارچه، پوشاک، کالای خواب، فرش، موکت و کف‌پوش داریم. سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در این حوزه کم‌نظیر است و باعث شده زنجیره ارزش نساجی در کشور تقریباً به صورت کامل داخلی باشد. بخش عمده صادرات ما شامل فرش ماشینی، موکت و کف‌پوش است و بیش از نیمی از ارزش صادرات صنعت نساجی را تشکیل می‌دهد.

مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی صادرکنندگان چیست؟

مهندس امامی رئوف ادامه دادند: بزرگ‌ترین مانع صادرکنندگان نساجی، چندرخی بودن ارز و مشکلات رفع تعهد ارزی است. فاصله بین نرخ مبادله‌ای و نرخ آزاد ارز باعث شده صادرکنندگان رغبت کمتری برای صادرات داشته باشند. علاوه بر این، محدودیت‌های نقل و انتقال بانکی و مالی بین‌المللی و مشکلات حمل و نقل و بیمه بین‌الملل نیز بر کاهش صادرات اثرگذار بوده است.

وضعیت تأمین مواد اولیه چگونه است؟

وی افزود، خوشبختانه بخش عمده مواد اولیه از داخل تأمین می‌شود و شرکت‌های بزرگ نساجی کشور توان تأمین با کیفیت و قیمت مناسب را دارند. با این حال، برخی مواد پایه مانند گرانول پلی‌استر، پروپیلن و الیاف پنبه و ویسکوز و اکریلیک نیاز به واردات دارند. در این زمینه انتظار داریم دولت تخصیص ارز برای واردات مواد اولیه کلیدی را در اولویت قرار دهد تا تولیدکنندگان بتوانند بدون مشکل فعالیت کنند.

مهم‌ترین مقاصد صادراتی و فرصت‌های توسعه بازار چیست؟

مهندس امامی افزودند، عمده صادرات ما به کشورهایمانند عراق، افغانستان و پاکستان انجام می‌شود. محدودیت‌های بین‌المللی و تحریم‌ها شناسایی بازارهای جدید را دشوار کرده است، اما با برنامه‌ریزی دقیق سیاست‌های تجاری و فعال‌سازی رایزن‌های بازرگانی و مراکز تجاری، می‌توانیم بازارهای صادراتی جدیدی ایجاد کنیم.

انجمن صنایع نساجی ایران چه اقداماتی برای حمایت از اعضا انجام داده است؟

دبیر انجمن نساجی گفتند که مهم‌ترین محور اقدامات ما حضور فعال در نمایشگاه‌های بین‌المللی، توسعه بازاریابی بین‌المللی، تدوین جزوات آماری و پژوهشی برای بازارهای همسایه و برگزاری دوره‌های آموزشی بوده است. همچنین با سازمان توسعه تجارت و وزارت صمت تلاش کرده‌ایم فرایند صادرات واحدهای عضو انجمن تسهیل شود. با وجود این، حمایت‌های دولتی هنوز کافی نیست و جای کار بیشتری دارد.

در شرایط تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی، چگونه می‌توان مسیر صادرات را تقویت کرد؟

وی افزود، مهم‌ترین موضوع، کاهش تنش‌ها و گسترش مراودات با کشورهای مختلف است. سیاست‌های دولت در حوزه بین‌الملل باید به گونه‌ای باشد که واحدهای تولیدی و صنعتی بتوانند چابک‌تر و منعط‌تر عمل کنند. شناسایی به موقع مشکلات، تصویب قوانین لازم و

به مناسبت روز ملی صادرات

گفتگوی اختصاصی با مدیرعامل شرکت پتروشیمی تبریز
میراشرفی: تکیه بر دانش بومی و
توسعه بازارهای نوظهور مهمترین
راهبرد پتروشیمی تبریز برای
تابآوری هوشمند است

پساب شهری تبریز که بیش از ۹۰ درصد پیشرفت دارد، در تأمین پایدار آب صنعتی نقش کلیدی ایفا می‌کند و ما را از نوسانات منابع آبی مستقل می‌سازد.

آیا شرکت قصد دارد استراتژی‌های فروش و بازاریابی خود را در بازارهای داخلی و خارجی با توجه به شرایط پس از اعمال مکانیزم ماشه تعدیل کند؟

استراتژی ما «تعادل بخشی بین بازارهای داخلی و خارجی» است. در بازارهای خارجی، بر تنوع بخشی جغرافیایی و معرفی گریدهای با ارزش افزوده بالا تأکید داریم. در بازار داخلی نیز با ارتقاء کیفیت و ارائه خدمات پس از فروش مطلوب، درصدد تقویت زنجیره ارزش صنایع پایین دستی و تأمین نیازهای اساسی کشور هستیم.

آیا مکانیزم ماشه بر برنامه‌های توسعه و سرمایه‌گذاری پتروشیمی تبریز تأثیری خواهد گذاشت؟ آیا پروژه‌های جدیدی در دست اجرا یا برنامه‌ریزی هستند که تحت تأثیر این شرایط قرار گیرند؟

برنامه‌های توسعه و سرمایه‌گذاری شرکت با قوت و بر پایه منابع داخلی و دانش فنی بومی ادامه خواهد یافت. به بیان دیگر پروژه‌های توسعه‌ای پتروشیمی تبریز با تکیه بر دانش و توان داخلی پیش می‌روند و در نتیجه به فضل الهی، اثرپذیری آن‌ها از شرایط بین‌المللی محدود است. پروژه ۳۱۰ هزار تنی پلی اتیلن سنگین با دانش فنی تماماً ایرانی، مهم‌ترین

فعال شدن مکانیزم ماشه چه تأثیری بر حجم و مقاصد صادراتی محصولات پتروشیمی تبریز خواهد داشت؟ آیا شرکت برنامه‌ای برای تنوع بخشیدن به بازارهای هدف خود دارد؟

هرگونه تغییر در شرایط بین‌المللی می‌تواند چالش‌هایی در کوتاه‌مدت و بلندمدت ایجاد کند. با این حال، استراتژی اصلی ما بر پایه «انعطاف‌پذیری و تنوع بخشی» استوار است. ما همواره بازارهای هدف خود را تحلیل کرده و به دنبال توسعه حضور در بازارهای نوظهور و متنوع هستیم. تمرکز بر کیفیت پایدار محصولات و پایبندی به تعهدات، اعتماد مشتریان در سراسر جهان را جلب کرده و این سرمایه اجتماعی بزرگترین پشتوانه ما برای عبور از شرایط گذرا خواهد بود.

پتروشیمی تبریز چه راهکارهایی برای مدیریت ریسک‌های ناشی از تحریم‌ها در نظر گرفته است؟ آیا تمهیدات خاصی برای کاهش اثرات آن اندیشیده شده است؟

تجربه سال‌های گذشته به ما آموخته است که این شرایط می‌تواند به فرصتی برای بومی‌سازی، خوداتکایی و توسعه بازارهای جدید تبدیل شود. راهکار ما چند محور اصلی دارد که از آن جمله می‌توان به توسعه همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان و سازندگان داخلی اشاره کرد. در دو سال اخیر با همکاری ۶۰ شرکت دانش‌بنیان، بیش از ۸۰ پروژه ساخت قطعات و تجهیزات حیاتی را با موفقیت به انجام رسانده‌ایم که علاوه بر کاهش وابستگی، موجب صرفه‌جویی بیش از ۱۱۸۰ میلیارد ریالی شده است. همچنین با بهره‌گیری از تقویت دیپلماسی اقتصادی، مسیرهای جدیدی را برای خود تعریف کرده‌ایم و به دنبال ایجاد و تحکیم روابط با طرف‌های مختلف تجاری هستیم.

با توجه به شرایط جدید، آیا پتروشیمی تبریز در تأمین مواد اولیه مورد نیاز خود با چالش‌های جدیدی مواجه خواهد شد؟ چه برنامه‌هایی برای تضمین پایداری تأمین مواد اولیه وجود دارد؟

تأمین پایدار خوراک برای ما اولویت حیاتی است. خوشبختانه پتروشیمی تبریز با شبکه تأمین داخلی منسجم و همکاری نزدیک با شرکت‌های بالادستی، تا امروز خللی در تأمین خوراک نداشته است. با این حال، برای مدیریت ریسک، پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف خوراک، بازگردانی گازهای فلر، و بهبود فرآیندهای انتقال و ذخیره‌سازی در حال اجراست. از سوی دیگر، طرح استفاده از

نقش دولت و حمایت‌ها: انتظار پتروشیمی تبریز از دولت و نهادهای ذی‌ربط برای حمایت در این شرایط چیست؟

انتظار ما از دولت، ایجاد ثبات در سیاست‌گذاری‌ها و حمایت هدفمند از تولید است. تأمین خوراک با قیمت منطقی و پایدار، تسهیل دسترسی به منابع مالی برای پروژه‌های توسعه‌ای، کاهش بروکراسی اداری و حمایت از صادرات غیرنفتی، از مهم‌ترین خواسته‌های ماست. علاوه بر این، تسهیلات ویژه برای استفاده از پساب صنعتی و توسعه زیرساخت‌های آب، و همچنین حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان فعال در زنجیره تأمین، می‌تواند به تداوم تولید پایدار کمک کند.

آیا تمرکز بر بازار داخلی برای جبران کاهش احتمالی صادرات در دستور کار قرار خواهد گرفت؟

بازار داخلی همواره برای ما دارای اولویت و اهمیت است. اما استراتژی ما «همزمانی» توسعه صادرات و تقویت بازار داخلی است. ما خود را متعهد به تأمین نیاز صنایع پایین‌دستی داخلی می‌دانیم و از طریق افزایش کیفیت و تنوع محصولات، در کنار توسعه صادرات، به دنبال ایجاد ارزش افزوده برای اقتصاد ملی هستیم.

آیا در این شرایط خاص، مسئولیت‌های اجتماعی و زیست محیطی شرکت همچنان با جدیت پیگیری خواهد شد؟

تعهد ما به توسعه پایدار هیچ‌گاه متوقف نخواهد شد. پتروشیمی تبریز با بیش از ۱۱۷ هکتار فضای سبز، اجرای پروژه انتقال و استفاده از پساب شهری، نصب سامانه پایش آنلاین آلاینده‌ها و طرح‌های بازیافت و بهینه‌سازی انرژی، الگوی سبز صنعت کشور است. در کنار آن، طرح‌های مسئولیت اجتماعی ما شامل بازسازی مدارس، حمایت از ورزشکاران و آموزش به جامعه محلی ادامه دارد. ما باور داریم که حتی در شرایط سخت، مسئولیت اجتماعی بخشی از سرمایه اخلاقی و پایدار سازمان است.

و سخن پایانی؟

در پایان، از همراهی و پشتیبانی اصحاب رسانه سپاسگزارم. پتروشیمی تبریز با تکیه بر نیروی انسانی متخصص و عزمی راسخ، مصمم است تا در شرایط مختلف، نقش خود را به عنوان یک بازیگر توسعه‌ای در اقتصاد ملی به بهترین شکل ایفا کند.

طرح توسعه‌ای ماست که با پیشرفت ۷۰ درصدی، امیدواریم تا سال آینده به بهره‌برداری برسد. این پروژه نقش تعیین‌کننده‌ای در افزایش سهم ما از بازارهای ملی و بین‌المللی خواهد داشت. پروژه‌های زیست‌محیطی مانند استفاده از پساب شهری با ۹۰ درصد پیشرفت نیز از دیگر اولویت‌های غیرقابل توقف ما هستند.

با توجه به محدودیت‌های احتمالی در دسترسی به تکنولوژی‌های خارجی، آیا برنامه‌ای برای توسعه تکنولوژی‌های بومی و خودکفایی در این زمینه وجود دارد؟

قطعاً. بومی‌سازی و خوداتکایی فناوری، یک راهبرد کلان و نظام‌مند در پتروشیمی تبریز است. پتروشیمی تبریز با تأسیس واحد مهندسی ساخت، مسیر خوداتکایی را به طور سیستماتیک پیگیری کرده است. همانطور که گفتیم، با همکاری بیش از ۶۰ شرکت دانش‌بنیان داخلی، تاکنون پروژه‌های متعدد طراحی و ساخت قطعه و تجهیز راهبردی را انجام داده‌ایم. نمونه‌های موفق آن، ساخت قطعات پیچیده‌ای مانند روتور توربواکسپندر، اسکرو مارپیچی دکانتر و کنترل‌ولوهای خاص صنعتی با همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌های علم و فناوری است. این مسیر باعث صرفه‌جویی بیش از ۱۱۸۰ میلیارد ریالی و کاهش زمان تأمین تجهیزات شده است. ما باور داریم که آینده صنعت پتروشیمی ایران در گرو پیوند میان صنعت، علم و سازندگان داخلی است.

اجرای مسئولیت اجتماعی شرکتی؛ سفری مستمر از تعهد تا اعتماد عمومی

باید گفت، اجرای CSR یک فرایند خطی و ساده نیست. پیچیدگی ذاتی آن ناشی از دو ویژگی اصلی است:

چندبعدی بودن: سازمان‌ها باید هم‌زمان بر چهار بعد فوق تمرکز کنند و تعادلی میان آن‌ها برقرار سازند. تمرکز صرف بر یکی از ابعاد (مثلاً ارتباطات، بدون عمل واقعی) می‌تواند به گیرین واشینگ (Greenwashing) و از دست رفتن اعتماد عمومی منجر شود. گیرین واشینگ، به مجموعه‌ای از اقدامات ارتباطی، تبلیغاتی و بازاریابی فریبنده اطلاق می‌شود که از مفاهیم و نمادهای زیست‌محیطی برای ایجاد یا تقویت، تصویری نادرست از مسئولیت‌پذیری محیط‌زیستی سازمان، استفاده می‌کنند. در این رویکرد، شرکت‌ها با بهره‌گیری از روابط عمومی سبز (Green PR) و بازاریابی سبز (Green Marketing)، می‌کوشند تا کاستی‌ها، تخلفات یا پیامدهای منفی زیست‌محیطی فعالیت‌های خود یا تأمین‌کنندگان را پنهان سازند و در عوض، چهره‌ای پایدار، اخلاقی و دوستدار محیط‌زیست از خود به افکار عمومی ارائه دهند. از آنجاکه تاکنون تعریف واحد و بین‌المللی از گیرین واشینگ وجود ندارد، شناسایی و ارزیابی آن غالباً ذهنی و وابسته به برداشت نهادهای نظارتی و مصرف‌کنندگان است. به‌طور کلی، گیرین واشینگ را می‌توان تلاشی آگاهانه برای کسب مشروعیت اجتماعی و اعتماد عمومی از طریق نمایش ظاهری تعهد به پایداری محیط زیستی دانست، بدون آنکه این تعهد در عمل و در سیاست‌های واقعی سازمان وجود داشته باشد.

چندسطحی بودن: اجرای CSR، بازیگران متعددی را در سطوح مختلف درگیر می‌کند؛ از نگرش و رفتار فردی کارکنان و مدیران (سطح خرد) گرفته تا ویژگی‌های سازمانی مانند: فرهنگ شرکت و ساختار حاکمیت شرکتی (سطح میانی)، و در نهایت قوانین دولتی، هنجارهای صنعت و فشارهای جامعه (سطح کلان).

یک نقشه راه جامع برای رهبران کسب‌وکار

مطالب گفته شده یک چارچوب یکپارچه را برای اجرای CSR در بستر واقعی نشان می‌دهد. در این نقشه راه، عناصر کلیدی دیگر نیز در کنار اجرای مسئولیت اجتماعی شرکت قرار می‌گیرند: ۱- طراحی استراتژی: اجرا باید از یک استراتژی روشن و طراحی شده نشئت بگیرد. این استراتژی باید با مشارکت ذی‌نفعان کلیدی تعریف شده و با اهداف کلی کسب‌وکار همسو باشد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که این مرحله اغلب نادیده گرفته می‌شود. نتایج اجرا نشان می‌دهد، CSR تنها به سود مالی محدود نمی‌شود. بهبود شهرت برند، افزایش وفاداری مشتریان، جذب و نگهداری استعدادها، افزایش رضایت کارکنان و در نهایت، دستیابی به اهداف توسعه پایدار (Sustainable Development Goals (SDGs) از جمله پیامدهای ارزشمند این فرایند هستند. ۲- بستر و زمینه: موفقیت در اجرا به شدت تحت تأثیر بستر عملیاتی سازمان است. عواملی مانند اندازه شرکت، نوع صنعت، فرهنگ ملی، قوانین حاکم و میزان فشار ذی‌نفعان می‌توانند سرعت و کیفیت اجرای CSR را تسهیل یا بامانع روبرو کنند.

در انتها باید گفت CSR هزینه نیست، بلکه یک سرمایه‌گذاری استراتژیک است. برای موفقیت، باید آن را در هسته مرکزی استراتژی کسب‌وکار ادغام کرد و تنها به آن به‌عنوان یک فعالیت حاشیه‌ای نگاه نکرد. استفاده از چارچوب ارائه‌شده در این یادداشت، می‌تواند به مدیران کمک کند تا نقشه راهی جامع برای سازمان خود ترسیم کرده و موانع بالقوه را پیش‌بینی کنند. اجرای مسئولیت اجتماعی شرکتی یک مقصد نیست، بلکه یک سفر مستمر و پویا است. مطالب بیان شده، نشان می‌دهد موفقیت در این سفر، مستلزم درک پیچیدگی‌های آن، توجه هم‌زمان به ابعاد چهارگانه و در نظرگیری بستر منحصر به فرد هر سازمان است. عصر جدید، از کسب‌وکارها می‌خواهد که نه تنها «حرف مسئولیت‌پذیری» را بزنند، بلکه با «عمل» خود، آن را به اثبات برسانند.

فرینوش لازار
استاد دانشگاه آزاد اسلامی

برای دهه‌ها، مسئولیت اجتماعی شرکتی (Corporate Social Responsibility) (CSR) به‌عنوان یک مفهوم کلیدی در مدیریت کسب‌وکار مطرح بوده است. با این حال، علی‌رغم بحث‌های فراوان، هنوز بسیاری از سازمان‌ها در مرحله اجرا و عملیاتی کردن این مفهوم با چالش‌های جدی روبرو هستند. اجرای موفقیت‌آمیز CSR به معنای تبدیل آن از یک ایده در دفتر مدیریت به بخشی زنده و پویا از DNA سازمان است. این فرایند تنها محدود به نوشتن یک گزارش سالانه یا انجام چند عمل خیریه پراکنده نیست. بر اساس پژوهش‌های انجام شده، اجرای CSR را می‌توان در چهار بعد اصلی خلاصه کرد:

آگاهی بخشی: افزایش حساسیت و درک مدیران و کارکنان نسبت به مسائل اجتماعی و زیست‌محیطی. این آگاهی می‌تواند از سوی مدیریت (رویکرد بالا به پایین) و یا از جانب کارکنان (رویکرد پایین به بالا) ایجاد شود.

تعهدسازی: نهادینه کردن ارزش‌های مسئولیت‌پذیری در قلب سازمان از طریق ابزارهایی مانند: مأموریت، چشم‌انداز، خط‌مشی‌ها و دستورالعمل‌های عملیاتی.

ارتباطات: اطلاع‌رسانی شفاف و مستمر درباره اقدامات CSR به دو گروه ذی‌نفعان داخلی (مانند کارکنان) و خارجی (مانند مشتریان، سرمایه‌گذاران و جامعه). این ارتباطات می‌تواند از طریق گزارش‌های سالانه، شبکه‌های اجتماعی و برنامه‌های آموزشی داخلی صورت پذیرد.

ارزیابی و پایش: اندازه‌گیری مستمر میزان دستیابی به اهداف تعیین شده و نظارت بر پیشرفت برنامه‌ها. این بعد به سازمان‌ها کمک می‌کند تا عملکرد خود را بهبود بخشیده و از انحراف از مسیر اصلی جلوگیری کنند.

Active HOME

لباس‌ها ت رو پاد كن

پادِ لباسشویی اکتیو
نسل جدید شوینده‌های لباس

www.active.ir

یزدباف با ۷۵ سال فعالیت باید خود را با شرایط جدید وفق دهد

محمد ضرابیه افزود: ما هم اگر بتوانیم دل‌ها را خوش، توانمندی‌ها را تقویت و ناتوانی‌ها را به توانمندی بدل کنیم، یعنی کارمان را خوب انجام داده‌ایم و ان‌شاءالله خداوند هم قبول کند.

وی گفت: شما بهتر می‌دانید که شرکت یزدباف قدیمی‌ترین، بزرگ‌ترین و موفق‌ترین واحد صنعتی در حوزه نساجی استان است، این شرکت بیش از ۷۵ سال قدمت دارد و در این مسیر طولانی، همیشه توانسته دوام بیاورد. اما اکنون شرایط تغییر کرده؛ دیگر نمی‌توان فقط با روش‌های سنتی و «پارچه بافی» ادامه داد، چون هزینه‌ها زیاد شده و رقبا کوچک و ریز زیادی داریم.

مدیرعامل شرکت یزدباف در بخش دیگری از سخنانش، تأکید کرد: یکی از مشکلات بزرگ کشور ما، پایین بودن بهره‌وری کار بوده که سبب شده است خیلی‌ها مجبور شوند ۱۲ تا ۱۶ ساعت کار کنند که این موضوع به شدت به کانون خانواده‌ها آسیب می‌زند.

گفتنی است شرکت یزدباف که حدود ۹۰۰ کارگر دارد، با این اقدام ارزشمند بار دیگر نشان داد که به موفقیت تحصیلی فرزندان کارکنان خود اهمیت ویژه‌ای می‌دهد و از آینده‌سازان این خانواده‌ها حمایت می‌کند.

مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان یزد با تأکید بر نقش ویژه خانواده‌های کارگری در پیشرفت کشور گفت: در آینده‌ای نه چندان دور، هر یک از شما دانش‌آموزان نه فقط در قامت یک دانش‌آموز برتر، بلکه در جایگاه یک مدیر، کارآفرین، پژوهشگر موفق، نقش‌آفرین توسعه و بالندگی خانواده، صنعت و کشور خواهید بود.

فرهاد شیخی در آیین تجلیل از ۳۵۱ نفر از فرزندان ممتاز تحصیلی کارکنان شرکت یزدباف، با اشاره به سابقه درخشان این شرکت به عنوان یکی از واحدهای صنعتی خوشنام استان افزود: همان‌طور که پیشکسوتان صنعت استان، افتخار و آوازه‌ای برای یزد به ارمغان آورده‌اند، نسل جدید هم بی‌تردید این مسیر پرافتخار را ادامه خواهد داد.

وی افزود: امروز شاهد آن هستیم که فرزندان خانواده‌های تلاشگر یزدباف، در مسیر آموزش، افتخارآفرین شده‌اند و این خود گواهی است بر همت و تربیت ارزشمند خانواده‌های کارگری که هم در خط مقدم تولید هستند و هم در سنگر آموزش، فرزندان درخشان تربیت کرده‌اند.

شیخی در ادامه از تلاش‌های مدیریت مجموعه یزدباف و به‌ویژه جناب آقای ضرابیه مدیرعامل شرکت یزدباف قدردانی کرد و گفت: سال‌هاست که این مجموعه صنعتی، با نگاهی انسانی و مسئولانه، زمینه رشد و تعالی کارکنان و خانواده‌هایشان را فراهم کرده و آیین‌های ارزشمندی همچون این مراسم، نمونه‌ای از همین نگاه عمیق و درخور تحسین است.

وی تأکید کرد: زمانی که این قطعات در کنار هم قرار می‌گیرند، تصویری زیبا و ماندگار از صنعت نساجی و تلاش جمعی خلق می‌شود؛ همان تصویری که شرکت یزدباف در طول سال‌ها، به‌عنوان مجموعه‌ای خوش‌نام و با اصالت، از خود به جا گذاشته است.

دانش‌آموزان امروز، کارآفرینان آینده

مدیرعامل شرکت یزدباف هم در این مراسم که با حضور فرماندار یزد و همچنین حجت الاسلام محمد صدوقی نوه سومین شهید محراب برگزار شد، با این بیت شعری از فردوسی سخن خود را آغاز کرد: «ز روز گذر کردن اندیشه کن/ پرستیدن دادگر پیشه کن»

نشانی یزدباف: یزد- بلوار جمهوری اسلامی - بلوار یزدباف

میدان یزدباف - شرکت یزدباف -

نشانی دفتر تهران: خیابان انقلاب - چهار راه کالج - شماره ۷۹۵

تلفن دفتر تهران: ۰۲۱-۶۶۴۶۳۳۹۵

تلفن دفتر یزد: ۰۳۵-۳۵۲۵۰۰۱۳-۸

دورنگار ۰۳۵-۳۵۲۲۹۹۱۹

فروش اینترنتی: www.yazdbafshop.ir

اینستاگرام: yazdbafshop

سریع، اسان، مطمئن، آنلاین

بیمه تجهیزات الکترونیک سامان

خرابی

سرقت

حوادث

QR CODE را اسکن کنید

جهت خرید آنلاین

موفقیت؛ پله‌ای که با هم طی می‌کنیم!

باشما هستیم

مرکز سامان ارتباط: ۰۲۱-۶۴۲۲

www.sb24.ir

بانکداری شرکتی

حمایت از واحدهای کسب و کار با بسته‌های گوناگون ریالی، اعتباری و ارزی

احداث خط نورد ورق آلیاژی

برگ برنده دیگری از

گروه فولاد مبارکه

گروه
فولاد
مبارکه

۹۵۴

مدیریت ارتباطات
و برندسازی
www.msc.ir
@mobarakehsteel.co

خط نورد ورق آلیاژی؛ جهش فناورانه در قلب صنعت کشور

چشم‌انداز خط نورد ورق الکتریکی، DP

افزودن فناوری
به صنعت کشور

افزایش قدرت رقابت
در جهان

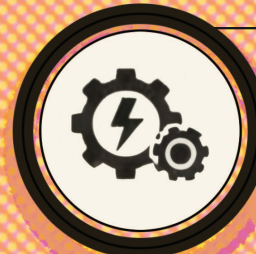
تکمیل
زنجیره ارزش

محصولات کلیدی برای صنایع پیشرفته و استراتژیک

ورق‌های زنگ‌نزن

گریدهای
سری 200، 300 و 400
صنایع نفت، گاز
پتروشیمی و غذایی

ورق‌های الکتریکی

GO
(دانه‌بندی جهت‌دار)
ترانسفورماتورهای
قدرت و توزیع

NGO
(دانه‌بندی غیرجهت‌دار)
موتورها و ژنراتورها

مزایای اقتصادی و ملی پروژه

• اشتغال‌زایی مستقیم

پیش‌بینی ۸۵۰ نفر
نیروی متخصص

• رشد بازار جهانی

۶٪ تولید سالانه
۴ برابر فولاد معمولی

• صرفه‌جویی ارزی

صدها میلیون دلار
در سال

• ارزش افزوده

۳ برابر بهای
ورق‌های گربنی

کنسرسیون
دیالیز ایران

گروه
جم‌تریتا

JAM TRITA
GROUP

ICD GROUP

A FAMILY FOR SAVING FAMILIES

www.icdgroup.org

Meditechsys

PHARMED
Medical Industries

PHARMED
PLAST
POUYAN

N&VA
Pharmed
Chemia

Novatis
Teb

Med
Way
Teb Pouyan

smart

مک سینما سرم
Medicina
Serum

FIBRON
Fanavar Ideh Brondad

HOMADIS

طرح الماسان

بانک توسعه صادرات ایران

طرح ویژه و جامع بانک توسعه صادرات ایران به صورت ارائه خدمات بانکی، تأمین مالی و مشاوره تخصصی به منظور ارتقای رقابت پذیری کالاها و خدمات ایرانی در بازارهای هدف در قالب های زیر در خدمت صادرکنندگان و تولید کنندگان کشور است.

پرداخت تسهیلات ریالی سرمایه
در گردش پس از حمل یا خرید دین

پرداخت تسهیلات ریالی
مراجعه جهت واردات کالا

پرداخت تسهیلات سرمایه
در گردش ریالی قبل از حمل

تخصیص سقف انواع
ضمانت نامه ها

پذیرش تعهد
پروانه سبزرگمرکی

تخصیص سقف انواع
اعتبارات اسنادی داخلی

پرداخت تسهیلات ارزی
برای تأمین مالی واردات کالاهای
اساسی، مواد اولیه و تجهیزات

پذیرش رکن ضامن
برای انتشار انواع اوراق بدهی در بازار سرمایه
از طریق شرکت تأمین سرمایه تمدن

روز ملی صادرات گرمی باد

بیست و نهم مهرماه

همه بخش های صنعتی باید تولیدات خود را با محوریت صادرات تولید کنند.

سید علی

شرکت معدنی و صنعتی گلچهره
GOLCHAR MINING & INDUSTRIAL COMPANY
روابط عمومی و امور بین الملل

ساخت ایران

کد محصول:
تاریخ تولید:

N.W.:
G.W.:
COLOUR:
DIMENSION

EXPORT TO GLOBAL MARKETS,
LASTING TRUST

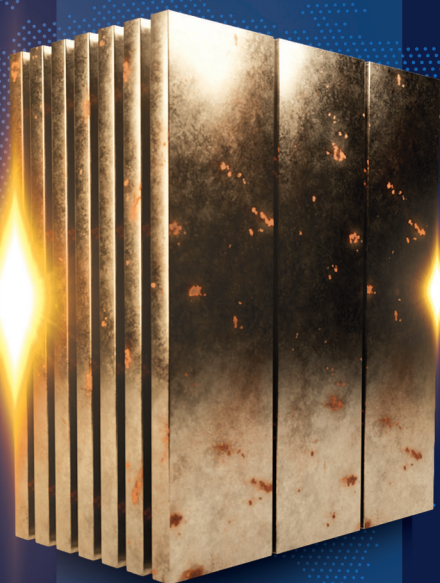
HORMOZGAN STEEL COMPANY

فولاد هرمزگان

صادرات به بازارهای جهانی، اعتماد پایدار

۲۹ مهرماه؛

روز ملی صادرات گرامی باد.

سپینو

سپهری نو

پلتفرم بانکداری دیجیتال بانک صادرات ایران

سپینو

بانک صادرات ایران

بانک صادرات هیچ وقت تعطیل نیست!

همین الان اپلیکیشن سپینو رو با اسکن کد QR دانلود کن

و زیر 3 دقیقه افتتاح حساب کن

«جدیدترین رتبه بندی شرکت های پتروشیمی جهان در سال ۲۰۲۵ از سوی ICIS اعلام شد»

شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس با صعود ۶ پله ای، در رتبه ۱۲ جهانی قرار گرفت

موسسه بین المللی ICIS به عنوان منبع جهانی و پیشرو در ارائه اطلاعات و تحلیل های بازار و رتبه بندی صنایع پتروشیمی، انرژی و کالاهای وابسته شناخته می شود

www.pgpic.ir

